

Aleg. 95

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o zamknięciu rachunków za r. 1883. funduszu krajowego, oraz funduszków uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 25. Listopada b. r. przekazaniem zostało komisji budżetowej do zbadania sprawozdanie Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków za r. 1883. funduszu krajowego w obszerniejszem znaczeniu, oraz wszystkich funduszków, zostających pod zarządem lub kontrolą Wydziału krajowego.

Wywiązując się z poruczonego jej zadania, komisya budżetowa przedkłada niniejszem Wys. Sejmowi sprawozdanie, obejmujące zamknięcie rachunków:

I. funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu;

II. funduszków ze skarbu krajowego uposażonych;

III. funduszków, dla których Wys. Sejm układa corocznie budżet dochodów i wydatków.

Fundusze zaś samoistne, dla których Wys. Sejm budżetów nie układa, którymi nie zarządza, lecz nad którymi, przez organ swój wykonawczy, Wydział krajowy ma najwyższy nadzór i czuwanie, aby zarząd tymi funduszami był prawidłowy i odpowiadający celom, na które zostały przeznaczone, będą przedmiotem osobnego sprawozdania.

Przedmiotem osobnych sprawozdań będą również: zamknięcie rachunków funduszu propinacyjnego i zamknięcie rachunków fundacyi Skarbkowskiej.

Po tych wstępnych uwagach przystępujemy do pierwszej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięcia rachunków

I. Funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu.

w y d a t k i.

Ustanowiony uchwałą sejmową z dnia 18—20 Paźdz. 1882. budżet na r. 1883. wykazywał w dziale wydatków zwyczajnych 3,119,888 zł., w dziale wydatków nadzwyczajnych 229,943 zł., ogółem 3,349,831 zł., zaś na pokrycie niedoboru roku 1882. przyzwolono dodatkowy kredyt

w kwocie 97.000 zł. Przedłożone przez Wydział krajowy zamknięcie rachunków za rok 1883., z którego zdajemy sprawę, wykazuje ogół wydatków zwyczajnych w kwocie 3,262.159 zł., wydatków nadzwyczajnych w kwocie 205.153 zł., a na pokrycie niedoboru za r. 1882. kwotę 89.607 zł. Z porównania powyższych cyfr okazuje się, że w dziale wydatków nadzwyczajnych wydano mniej niż preliminowano o 32.183 zł., zaś w dziale wydatków zwyczajnych przekroczono preliminowaną kwotę o 142.271 zł.

Bliższe i szczegółowe badanie pojedynczych rubryk wydatków przedłożonego przez Wydział krajowy zamknięcia rachunków, doprowadziło do następujących rezultatów: Rubr. I., IV., V., VI., X., XI., XII. i XIV., wykazują w dziale wydatków zwyczajnych mniejsze wydatki niż preliminowano, o ogólną kwotę 190.352 zł., zaś rubr. II., III., VII., VIII., IX., XV. i XVI., wykazują w tym samym dziale wydatki większe niż preliminowano o kwotę ogólną 319.067 zł. Z porównania tych dwóch sum okazuje się przekroczenie w kwocie 128.715 zł. Nadto Wydział krajowy udzielił w r. 1883. z funduszu krajowego funduszowi budowy gmachu sejmowego zasiłek w kwocie 13.556 zł., która to kwota w preliminarzu objęta nie była. Z tego powodu ogólne przekroczenie w dziale wydatków zwyczajnych funduszu krajowego wynosi 142.271 zł., jak powyżej wykazano.

W dziale wydatków nadzwyczajnych wydano w rubr. X. więcej niż preliminowano o 437 zł., zaś w rubr. XIII. wydano mniej niż preliminowano o 25.227 zł. Z porównania okazuje się, że w tym dziale wydano mniej niż preliminowano o 24.792 zł., do czego jeszcze dodać należy mniejszy wydatek o 7.393 zł. z tytułu zwrotu pożyczki zaciągniętej od funduszu pożyczki krajowej z r. 1873. na tymczasowe pokrycie niedoboru r. 1882.

Przy każdej rubryce i pozycji, w której wydatek rzeczywisty różni się od preliminowanego w budżecie, Wydział krajowy uzasadniając te różnice przytoczył powody, dla których wydatek rzeczywisty był większy lub mniejszy od wyznaczonego w budżecie. Komisja budżetowa zbadała te powody, a przy niektórych pozycjach zażądała bliższych wyjaśnień i szczegółowych rachunków i wykazów i na nich też opiera swoje w ciągu niniejszego sprawozdania czynione uwagi, jak również ostateczne swoje wnioski. Jednak już na tem miejscu komisja zaznacza, że przeniesienie kwot preliminowanych na wydatki zwyczajne w jednych rubrykach i pozycjach dla pokrycia zwiększonych wydatków w innych pozycjach i rubrykach uzasadnione jest upoważnieniem danem Wydziałowi krajowemu przez Wysoki Sejm w ustawie finansowej za rok 1883.

Dla lepszego przeglądu przystąpimy najprzód do bliższego rozbioru tych rubryk, w których wydatki rzeczywiste były mniejsze od kwot preliminowanych.

Rubr. I. „*Koszta reprezentacji kraju*“ wykazuje w dziale A. „Sejm krajowy“ rzeczywiste wydatki 51.580 zł., podczas gdy preliminowana kwota wynosiła 63.780 zł., wydano więc mniej o 12.200 zł., a to z powodu krótkości sesji sejmowej, która trwała tylko 36 dni. W dziale B. „Wydział krajowy“ preliminowano 37.000 zł., a wydano tylko 34.407 zł., czyli mniej o 2.593 zł. Gdy zaś z tej rubryki poczyniono wydatek 700 zł. na przewóz obrazu Matejki „Hołd pruski“ z Rzymu do Krakowa, przeto zaoszczędzona suma redukuje się do kwoty 1.893 zł.

Rubr. IV. „*Koszta szczepienia*“ wykazuje mniejszy wydatek w nieznaczonej kwocie 78 zł., przyczem zauważyć należy, że wydatki tej rubryki ustaliły się już na kwotę około 58.000 zł.

W rubr. V. „*Wydatki sanitarne*“ wynosiła kwota preliminowana w poz. 38. „ $\frac{1}{3}$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych“ 6.500 zł., wydano zaś rzeczywiście 8.974 zł., czyli więcej o 2.474 zł., a to z powodu zmienności tej pozycji, zależącej od mniej lub więcej panujących epidemij. Wydatki te muszą być czynione niezależnie od woli i rozporządzeń Wydziału krajowego, na podstawie rachunków przez Namiestnictwo przedkładanych, a przez oddział rachunkowy Wydziału krajowego sprawdzanych.

W poz. 39 „na koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło“ preliminowano 4.400 zł., a nie wydano nic, z powodu, że nie było wybuchów zarazy na bydło. Zauważyć przytem należy, że pozycja ta po raz ostatni w r. 1883. figuruje w rubryce wydatków sanitar-

nych. Bowiem uchwałą Wys. Sejmu przeniesioną ona została do rubr. XV. „wydatki na cele gospodarstwa krajowego“, dokąd z natury swojej wydatek ten należy. Z rubryki „wydatków sanitarnych“ musiano też pokryć wydatek w budżecie nieprzewidziany w kwocie 242 zł. na kosztą podróży lekarzy z powodu komisij w sprawach sanitarnych, a to z czasu przed 1. Października 1879. r. na podstawie rachunków przedstawionych przez Namiestnictwo.

Rubr. VI. „Zasiłki dla Zakładów dobroczynności“ wykazuje mniejszy wydatek o 500 zł., ponieważ z powodu spóźnionego zgłoszenia się nie wypłacono preliminowanej kwoty 500 zł. dla Towarzystwa ochronek chrześcijańskich we Lwowie.

Rubr. X. „Drogi krajowe“ miała w dziale wydatków zwyczajnych preliminowane następujące kwoty:

A. Koszta zarządu 110.910 zł. C. Utrzymanie dróg 456.869 zł. D. Zasiłki 140.000 zł. E. Wydatki na myta 3.500 zł. F. Zaopatrzenia 850 zł. — Wydatki rzeczywiste zaś wynosiły: A. Koszta zarządu 109.373 zł., czyli mniej niż preliminowano o 1.536 zł. z powodu interkalaryów. Że zaś z tej rubryki udzielono zaliczki na płace 1.365 zł., z których została w roku budżetowym niezapłacona kwota 1.077 zł., przeto zredukowała się powyżej wykazana suma do kwoty 459 zł. W dziale C. na utrzymanie dróg wydano rzeczywiście 453.874 zł., czyli mniej od preliminowanej kwoty o 2.995 zł., ponieważ kwoty asygnowane przedsiębiorcom nie zostały po koniec Czerwca 1884. zrealizowane. Wprawdzie pozostało z tego roku należitości biernych 7.399 zł., natomiast pokryte zostały w roku budżetowym zaległości z r. 1882. w kwocie przeszło 10.000 złr. Czyniąc zadość życzeniu objawionemu w roku zeszłym przez komisję budżetową, Wydział krajowy przy specyfikacji wydatków na pojedyncze drogi uwidocznili także długość każdej poszczególnej drogi. Z zestawienia tego okazuje się, że w przecięciu utrzymanie 1 kilometra drogi kosztowało 270 zł. 55 cent., najmniej stosunkowo kosztowało utrzymanie drogi Borszczów-Okopy bo tylko 79 zł. 63 cent. na 1 kilometr, stosunkowo najwięcej droga Żółkiew-Krystynopol bo 742 zł. 28 cent. i droga Krasne-Busk 741 zł. 87 cent. na 1 kilometr.

W dziale D. „Zasiłki“ wykazuje zamknięcie rachunków kwotą 97.026 zł. zamiast preliminowanych 100.000 zł. Zaoszczędzenie to jest jednak tylko pozorne, gdyż nie wydana kwota 2.973 zł. pozostała w zaległościach biernych, ponieważ asygnowane kwoty w tej samej wysokości nie zostały do końca roku budżetowego zrealizowane, a mianowicie powiatowi kołomyjskiemu: 473 zł. na uregulowanie drogi powiatowej z Kołomyi na Peczeniżyn do Rungur i 2.500 zł. na drogę gminną wiodącą od potoku Łuczka w Rungurach do kopalń naftowych w Słobdzie rungurskiej.

W dziale E. „wydatki na myta“ preliminowano na przerwy z powodu wypadków elementarnych kwotą 2.500 zł., a wydano tylko 1.100 zł., więc mniej o 1.400 zł. Ogółem w rubr. X. wydatki na drogi (zwyczajne) wydano mniej niż preliminowano o 7.722 zł., a z uwzględnieniem pozostałej zaległości biernej w dziale zasiłków 2.973 zł., pozostanie oszczędność w kwocie 4.749 zł.

Rubr. XI. „dotacje dla zakładów krajowych“, wykazuje mniejsze od preliminowanych wydatki: w poz. 111. „Krajowy szpital powszechny we Lwowie“ o 26.204 zł., w poz. 112. „Krajowy zakład obłąkanych na Kulparkowie“ o 108.480 zł., w poz. 113. „Fundusz podrzutków we Lwowie“ o 963 zł., w poz. 114. „Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie“ o 2.152 zł. Różnice te uzasadnione będą w szczegółowych zamknięciach rachunków odnośnych funduszy, jak również przy szczegółowym rozbiore rubr. III. wydatków, ponieważ różnice te w przeważnej części powstały wskutek odmiennego zarachowywania kosztów leczenia ubogich chorych na Kulparkowie i na oddziale położnic w szpitalu lwowskim. W poz. 114a. tej rubryki była preliminowana kwota 500 zł. na pensję dla wdowy po prymaryuszu szpitala; kredytu tego nie użyto z tej rubryki, ponieważ wydatek ten pokryty został z funduszu szpitala we Lwowie.

W rubr. XIV. „Odsetki od pożyczek i umarżanie tychże“, wynosiły wydatki rzeczywiste 175.385 złr., a ponieważ na te wydatki preliminowaną była kwota 198.028 zł., przeto z tego

tytułu wydano mniej niż preliminowano o 22.643 zł. Znaczniejsze różnice znachodzimy w następujących pozycjach: w poz. 126—128 na opłatę procentów od pożyczki zaciągniętej na kolej transwersalną, na bank krajowy i na konwersję długu w banku dla krajów i pożyczki z r. 1873. preliminowano ogólną kwotę 152.082 zł., wydano zaś tylko 118.207 zł. Uzasadnienie tej różnicy znajdzie się później przy szczegółowym rozbiórce zamknięcia rachunku pożyczki krajowej z r. 1883. W poz. 128a. preliminowano kwotę 3.468 zł. na 1. ratę kapitału dłużnego funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie, rzeczywiście zaś wydano 20.807 zł., ponieważ oprócz raty na umorzenie kapitału dłużnego 346.796 zł., fundusz krajowy zapłacił także 5% odsetki od resztującej kwoty, a to na podstawie planu umorzenia, zatwierdzonego uchwałą sejmową z dnia 17. Paźdz. 1882. W poz. 129. na odsetki od pożyczek chwilowo zaciągniętych na zasilenie kasy krajowej wydano 13.645 zł. zamiast preliminowanych 20.000 zł., ponieważ kasa krajowa uposażona uchwałą Wys. Sejmu z dnia 20. Października 1882. kwotą 140.000 zł., o tyle mniej była zmuszoną zaciągnąć długów, od których też mniej zapłaciła procentów. W tej rubryce też zaliczono w poz. 129a. zwrot pożyczki zaciągniętej od funduszu pożyczki krajowej z r. 1873. na pokrycie niedoboru z r. 1882., lecz zamiast preliminowanej na ten cel kwoty 97.000 zł. wydano tylko 89.607 zł., ponieważ niedobór z r. 1882. a więc pożyczona na chwilowe jego pokrycie z funduszu pożyczki kraj. z r. 1873. kwota wynosiła nie 97.000 zł. lecz tylko 89.607 zł.

W rubr. XIII. „budowy wodne“ (wydatki nadzwyczajne), preliminowano ogólną kwotę 36.943 zł., wydano zaś tylko 11.715 zł. czyli mniej o 25.227 zł. W tej rubryce bowiem preliminowano na regulację rzeki Sanu między Przemyślem a Składem Solnym 7.143 zł., dla spółki wodnej po lewej stronie drogi Dębicko-Tarnobrzeskiej 8.000 zł., dla regulacji Brnia starego 5.000 zł.; 3% pożyczkę dla spółki wodnej w powiatach Brzozowskim, Krośnieńskim i Sanockim dla regulacji Wisłoka 10.000 zł. Wszystkie te kwoty nie zostały wypłacone, ponieważ albo roboty nie zostały rozpoczęte, albo spółki nie wypełniły warunków przepisanych.

Przechodzimy teraz do rozbioru rubryk, w których wydatki rzeczywiste były większe od kwot w budżecie preliminowanych.

W rubr. II. „Koszta zarządu“, preliminowano ogólną kwotę 221.923 zł., rzeczywiste zaś wydatki wynoszą 227.245 zł., przekroczone więc preliminowaną kwotę o 5.322 zł. Przechodząc poszczególne pozycje tej rubryki komisya budżetowa zauważyła, że na płace urzędników i woźnych, na emolumenta i remuneracye, na dyurnistów i zasługi preliminowano ogółem kwotę 182.146 zł., a wydano tylko 176.054 zł., czyli mniej o 6.092 zł., a to głównie z powodu interkalaryów. Preliminarz budżetu obejmuje płace i emolumenta wszystkich urzędników objętych etatem, w rzeczywistości zaś zdarza się to rok rocznie, że nie wszystkie miejsca etatowe są przez rok cały obsadzone. Komisya budżetowa nie może jednak pominąć uwagi, że w niektórych pozycjach tej rubryki zaliczono wydatki, które do płac urzędników emolumentów dla nich, remuneracyj lub pensyj nie należą i które, o ile się okazały koniecznymi lub potrzebnymi, powinny być znaleźć miejsce we właściwych im rubrykach lub pozycjach. Uwaga ta nasza odnosi się do kwoty 143 zł., wydatkowanej na założenie ogródków około gmachu sejmowego, a zarachowanej w dziale płac dla oddziału conceptowego.

W poz. 28—32 preliminowano: na koszta podróży i dyety, pensye i zaopatrzenia, dary z łaski, potrzeby kancelaryjne i konserwacyę gmachu preliminowano kwotę 32.777 zł., a wydano 44.200 zł., czyli więcej o 11.423 zł.

W dziale „pensye i zaopatrzenia“ przekroczenie powstało z powodu przyznania pensji sekretarzowi Wydziału krajowego i przyznania pensji wdowiej dwom wdowom, które kwoty w preliminarzu nie były przewidziane. W poz. 31. „potrzeby kancelaryjne“ wydano na wydawnictwo rozporządzeń krajowych 5.528 zł. zamiast preliminowanych 4.000 zł. Przekroczenia te powtarzają się już od kilku lat (w r. 1882. zamiast preliminowanych 4.000 zł. wydano 6.636 zł.). Wydatki te bowiem nie zależą od woli i rozporządzeń Wydziału krajowego, lecz poniesione być muszą na podstawie przedkładanych przez Namiestnictwo rachunków.

Na papier do druków, druk ksiąg i oprawę tychże preliminowano 2.250 zł., a wydano 3.482 zł. Przekroczenie o 1.132 zł. powstało z powodu wyczerpania zapasów i potrzeby zaopatrzenia niemi biur Wydziału kraj. i urzędów podatkowych. Na uzupełnienie biblioteki wydano 1.586 zł., zamiast preliminowanych 900 zł. Znaczne stosunkowo przekroczenie wykazuje też poz. 31. i) „rozmaite pomniejsze“, zamiast bowiem preliminowanych 1.300 zł. wydano 2.439 zł. Wydział krajowy tłumaczy to przekroczenie tem, że koszta ogłoszeń subskrypcyi na pożyczkę kraj. z r. 1883. wynosiły 1.294 zł. Uważając wydatek jako taki za usprawiedliwiony, komisja budżetowa mniema jednak, że zarachowanie wydatku tego w tej pozycji nie jest prawidłowe — a to tem bardziej, że w szczegółowym rachunku pożyczki krajowej z r. 1883. mieści się także między innymi wydatek 756 zł. na inseraty, portorya i telegramy. W poz. 31. k) wykazano wydatek 1.213 zł. na papier, druk i oprawę dzienników kasowych dla użytku gmin, który to wydatek w budżecie nieprzewidziany, wróci do kasy krajowej ze sprzedaży gminom tych dzienników. W roku budżetowym rozesłano już takich dzienników za 878 zł., które przypisane zostały do zwrotu, reszta wydanej kwoty znajduje pokrycie w zapasach egzemplarzy. Na konserwację gmachu preliminowano w poz. 32. kwotę 2.983 zł., wydano zaś rzeczywiście 6.035 zł. czyli więcej o 3.052 zł. z powodu koniecznej potrzeby dodatkowych urządzeń i przeistoczeń wewnątrz i zewnątrz gmachu, przestawienia pieców itp.

Rubr. III. „koszta leczenia ubogich chorych“ wykazuje największe rachunkowe przekroczenie. Na te koszta przeznaczył budżet na r. 1883. kwotę 480.000 zł. rzeczywiście zaś wydano z tej rubryki 716.556 zł., czyli przekroczono preliminarz tej rubryki o 236.556 zł. Przekroczenie to jednak jest tylko pozornem, powstało ono wskutek odmiennego zarachowania kosztów leczenia ubogich chorych na Kulparkowie i w oddziale położnic szpitala powszechnego. Dawniej fundusz krajowy nie opłacał kosztów leczenia ubogich chorych na Kulparkowie i na oddziale położnic w szpitalu lwowskim, lecz na opędzenie tych kosztów jak i na pokrycie niedoborów tych zakładów w ogóle udzielał im dotacje z r. XI. wydatków funduszu krajowego. Tego sposobu zarachowania trzymał się też preliminarz budżetu funduszu krajowego na r. 1883. Lecz już przy zamknięciu rachunków za r. 1882., Wydział krajowy dla osiągnięcia celu, aby zakłady lecznicze krajowe ile możności własnymi dochodami się utrzymywały, wprowadził zmianę w sposobie zarachowania w tym mianowicie kierunku, aby koszta leczenia ubogich chorych na Kulparkowie i na oddziale położnic w szpitalu pokrywać z rubr. III. wydatków. Z tego powodu powstało w tej rubryce tak znaczne przekroczenie, które jednak znajduje zupełne pokrycie w oszczędnościach rubr. XI. wydatków powyżej szczegółowo wykazanych i w większych dochodach rubr. IV. dochodów funduszu krajowego.

Rubr. VII. „wydatki na cele wykształcenia i oświaty“ miała preliminowaną kwotę ogólną 533.100 zł., wydano zaś z tej rubryki 555.694 zł., przekroczono więc preliminarz o 22.593 zł. Następujące pozycje tej rubryki wykazują znaczniejsze różnice między preliminowaną kwotą a rzeczywistymi wydatkami, w poz. 47. na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego preliminowano 370.650 zł., wydano zaś według zamknięcia rachunków przedłożonego przez Radę szkolną krajową kwotę 397.367 zł., wydano więc więcej niż preliminowano o 26.717 zł. Uzasadnienie tego przekroczenia i bliższy jego rozbiór znajduje się poniżej przy szczegółowym sprawozdaniu o zamknięciu rachunków funduszu szkolnego krajowego. Preliminowana w poz. 53. dla szkoły żeńskiej w Krakowie kwota 2.500 zł. nie została w roku budżetowym wypłaconą z powodu spóźnionego zgłoszenia się — w następnym roku 1884 wypłacono subwencję za dwa lata, a preliminowanej w poz. 75. kwoty 1.000 zł. na nagrodę za najlepsze książki dla szkół średnich nie wypłacono, ponieważ nie zgłoszono wydawnictwa książek zasługujących na nagrodę.

W rubr. VIII. „utrzymanie pomników historycznych“ preliminowano w poz. 81. na restaurację pomników w ogóle 1.500 zł. a wydano 2.597 zł., czyli więcej o 1.097 zł. a to z powodu, że z tej pozycji poniesiono także resztę kosztów wypracowania planów odbudowania zamku na Wawelu i sporządzenia 7 fotografij tych planów.

Preliminowana w poz. 82. kwota 500 zł. dla zakładu imienia Ossolińskich na badanie i ocalenie zabytków historycznych nie została w roku budżetowym wypłaconą z powodu opóźnionego zgłoszenia się.

Rubr. IX. „*kwaterunkowe żandarmerji*“ wykazuje nieznaczne stosunkowo przekroczenie w kwocie 547 zł., a to na podstawie rachunków przedłożonych przez komendę żandarmerji.

Rubr. XV. „*wydatki na cele gospodarstwa krajowego*“ miała preliminowaną kwotę 225.056 zł., wydano zaś z tej rubryki rzeczywiście 277.164 zł., czyli przekroczoneo preliminowaną kwotę o 52.108 zł. Cyfra ta jednak nie daje dokładnego pojęcia o różnicach zachodzących przy rozmaitych działach i licznych pozycjach tej rubryki. Rubryka bowiem ta obejmuje wydatki na 1) biura meljoracyjne, 2) szkołę lasową we Lwowie, 3) szkoły rolnicze i folwark w Dublanach, 4) szkołę rolniczą i folwark w Czernichowie, 5) subsydia dla muzeów szkół rolniczych, rękodzielniczych i na popieranie przemysłu, rękodzieł i nakoniec 6) stypendja. Każdy z tych działów wymaga kilka słów wyjaśnienia.

I tak: poz. 131—132 *a* obejmują wydatki na biuro meljoracyjne wraz z ekspozyturami i na urządzenie kursu robót meljoracyjnych; na te wydatki preliminowano kwotę 8.800 zł., a wydano 12.632 zł. czyli więcej o 3.832 zł. Wydział krajowy tłumaczy to przekroczenie konieczną potrzebą. Komisja budżetowa z uwagi na ważność tego działu i na usługi, jakie to biuro i jego ekspozytury oddają rolnictwu krajowemu, uznaje to usprawiedliwienie za ugruntowane.

W poz. 131. *b*. preliminowano 600 zł. na subwencyonowanie podmajstrzych. Z powodu jednak że nikt o tego rodzaju subwencyę się nie ubiegał, nie z tej kwoty nie wydano.

Poz. 133. obejmuje wydatki na szkołę gospodarstwa lasowego we Lwowie. Na te wydatki preliminowano 11.710 zł., a wydano 14.568 zł. Uzasadnienie tej różnicy znajduje się poniżej przy szczegółowym zamknięciu rachunków tej szkoły.

Poz. 134—137 obejmuje wydatki preliminowane na szkołę rolniczą, szkołę parobków, szkołę gorzelnictwa i folwark w Dublanach, jak również na osuszenie łąk i plany meljoracyi tamże. Na wszystkie te wydatki preliminowano 58.839 zł., wydano zaś rzeczywiście 72.914 zł., czyli więcej o 14.076 zł. Uzasadnienie tych różnic znajduje się poniżej przy sprawozdaniu naszym o szczegółowym zamknięciu tych rachunków.

Poz. 138—140, obejmują wydatki preliminowane na szkołę rolniczą, szkołę ogrodniczą i folwark w Czernichowie. Na te wydatki preliminowano kwotę 46.894 zł., wydatki zaś rzeczywiste wynoszą 67.067 zł., czyli więcej o 20.173 zł. Uzasadnienie i tych różnic znajdzie się poniżej przy szczegółowych zamknięciach tych rachunków.

Preliminowanej w poz. 140 kwoty 10.000 zł. na szkołę rolniczą w Horodence i w obszarze oddziału Buczacko - Zaleszczyckiego nie wydano, ponieważ w roku budżetowym szkół tych nie założono.

Z kwoty 10.000 zł., przeznaczonej na badanie głębszych pokładów ziemi, wydano tylko 5.595 zł., a z kwoty 3.000 zł., preliminowanej na studia chemiczne przeróbki nafty, użyto tylko 1.957 zł., ponieważ nie zachodziła potrzeba większych na te cele wydatków.

W poz. 148. preliminowano na szkoły rękodzielnicze i poparcie przemysłu domowego 5.000 zł., a w pozycyi 149. na przemysł rękodzielniczy 30.000 zł., wydano zaś w poz. 148. kwotę 15.603 zł., a w poz. 149. kwotę 45.947 zł.; więc w pierwszej pozycyi przekroczoneo budżet o 10.603 zł., w drugiej o 15.947 zł. Wydział krajowy tłumaczy te przekroczenia potrzebą rozwoju przemysłu i tą okolicznością, że w kwotach wydatkowanych z tych pozycji mieszczą się udzielone pożyczki w kwocie 38.800 zł., które przypisane są do zwrotu w rubr. VI. dochodów funduszu krajowego.

Komisja budżetowa nie przeczy, że od r. 1881. potrzeby rozwoju przemysłu domowego i rękodzielniczego znajdują w Wys. Reprezentacyi krajowej gorliwą a ciągle wzrastającą opiekę, której wybitnym wyrazem są kwoty na te cele w ostatnich czterech latach preliminowane

(na r. 1882. 5.000 i 5.000 zł.; na r. 1883. 5.000 i 30.000; na r. 1884. 10.000 i 50.000; na r. 1885. 10.000 i 80.000 zł.).

Komisja nie może jednak zataić uwagi, że kwoty na to cele w pojedynczych latach preliminowane stanowią niejako maximum wydatków, które w danym roku budżetowym za wolą Sejmu na te cele wydatkowane być mają, że te kwoty bynajmniej nie są i z natury rzeczy nie mogą być miarą potrzeb szybkiego rozwoju przemysłu rękodzielniczego i domowego, ale raczej stosować się muszą do ogólnego stanu funduszu krajowego, do większych lub mniejszych spodziewanych wpływów i do większych lub mniejszych wydatków, jakie z funduszu krajowego na inne gałęzie gospodarki krajowej i administracji kraju ponoszone być muszą. Z tych też powodów komisja budżetowa ze swego stanowiska żywi nadzieję i wyraża życzenie, aby nadal Wydział krajowy w chwalebnej zresztą intencji przyspieszenia rozwoju przemysłu rękodzielniczego i domowego trzymał się ściśle granic w corocznych budżetach przez Wys. Reprezentację kraju zakreślonych.

Rubr. XVI. obejmuje „*Rozmaite wydatki*“, które rozpadają się na dwa główne działy: A. wydatki w budżecie przewidziane i B. wydatki w budżecie niewyszczególnione. W dziale A. nie ma żadnych różnic między preliminowanymi kwotami, a rzeczywistymi wydatkami. W dziale B. poczyniono ogółem wydatki w budżecie niewyszczególnione na kwotę 1.295 zł., z których kwotę 1.174 zł. wydano tylko tytułem zaliczek zwrotnych od gmin, funduszu szkolnego i funduszy stypendyjnych, bezzwrotne zaś wydatki wynoszą nieznaczną kwotę 121 zł. Udzielony z funduszu krajowego w roku 1883. zasiłek funduszowi budowy gmachu sejmowego w kwocie 13.556 zł. uzasadniony i usprawiedliwiony został w szczegółowym zamknięciu rachunków funduszu budowy gmachu sejmowego przedłożonem Wys. Sejmowi w r. 1884, a przez Wys. Reprezentację w tymże roku zatwierdzonem.

Dochody funduszu krajowego.

Dochody funduszu krajowego preliminowane były na ogólną kwotę 3,392.658 zł., rzeczywiste zaś dochody wynosiły tylko 3,297.649 zł., były więc mniejsze od preliminowanych o 95.009 zł., a gdy na pokrycie niedoboru z r. 1882. przyzwolił Wys. Sejm na zaciągnięcie chwilowej pożyczki w kwocie 97.000 zł., rzeczywiście zaś pożyczono na ten cel tylko podług potrzeby 89.607 zł., przeto i z tego tytułu wpłynęło mniej niż preliminowano o 7.393 zł.

Oprócz rubr. II. „*Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych*“ i rubr. XII. „*Dodatki do podatków*“, których dochody rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych — wszystkie inne rubryki działu dochodów większe od preliminowanych wykazują wpływy, i tak:

Rubr. III. „*Dochoły z dróg krajowych*“ miała preliminowane dochody na kwotę 227.510 zł., rzeczywście zaś wpłynęło 238.339 zł., czyli więcej o 10.829 zł. Rubryka ta obejmuje dwa rodzaje dochodów: 1) dochody z myt drogowych wraz z odsetkami zwłoki i karami i 2) datki dobrowolne na budowę dróg. Z myt krajowych wraz z odsetkami preliminowano 222.510 zł., wpłynęło zaś 232.558 zł., czyli więcej o 10.048 z powodu korzystnego wydzierżawienia stacyj mytniczych. Na datki dobrowolne na budowę dróg preliminowano 5.000 zł., wpłynęło zaś 5.781 zł. W ogólnej tej sumie dochodów mieszczą się datki na drogę Lwów - Stojanów w kwocie 5.205 zł.

Rubr. IV. „*Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych*“ wykazuje rzeczywiste wpływy w kwocie 111.106 zł., zamiast preliminowanych 5.772 zł. Budżet bowiem przewidywał dochód tylko od funduszu policyi krajowej, rzeczywście zaś były oprócz tego następujące wpływy: od szpitala powszechnego we Lwowie 58.807 zł., od zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie 6.758 zł., od szpitala św. Łazarza w Krakowie 39.142 zł. Wszystkie te wpływy są wynikiem szczegółowych zamknięć rachunkowych, o których później zdamy sprawę. Tutaj jednak nadmieniamy, że nadwyżki te pozostają w łączności z wykonaniem powyżej przekroczeniem w rubr. III. wydatków

funduszu krajowego spowodowanym odmiennym sposobem zarachowania kosztów leczenia ubogich chorych na Kulparkowie i na oddziale położnic we Lwowie.

Rubr. V. „*Zwroty zaliczek z lat ubiegłych*“, wykazują dochody rzeczywiste w kwocie 37.355 zł. większe od preliminowanych 27.000 zł. o 10.355 zł.

Rubr. VI. „*Zwroty pożyczek*“, zawiera podług zamknięcia rachunków Wydziału krajowego zwroty ratalne tak pożyczek udzielonych powiatom, gminom, korporacyom lub pojedynczym osobom na podstawie osobnych uchwał sejmowych, jakoteż i pożyczek udzielonych przez Wydział krajowy z rubr. XIII. wydatków na budowy wodne, z rubr. XV. na popieranie przemysłu i rękodzieł i z rubr. XVI. gminom na budowę koszar. W kwotach wykazanych przez Wydział krajowy w niektórych pozycjach tej rubryki mieszczą się raty spłacone na częściowe umorzenie zaciągniętego długu wraz z opłacanemi odsetkami i to bez podania ile ze spłaconej kwoty przypada na odsetki, a ile na ratę amortyzacyjną, a w kilku zaś pozycjach wykazane są same tylko odsetki. Z preliminowanych w budżecie w tej rubryce kwot nie wpłynęły: rata od bursy św. Kazimierza w Tarnowie, ponieważ podług uchwały Wys. Sejmu połowa tej pożyczki w kwocie 625 zł. została odpisaną, reszta zaś rozłożoną na 4 lata począwszy od r. 1884. Od gmin Krośna i Sędziszowa nie wpłynęły preliminowane raty, ponieważ pożyczki nie zostały udzielone, a od gminy Sanoka zamiast dwóch rat wpłynęła tylko jedna, ogółem w tych pozycjach wpłynęło mniej niż preliminowano o 1.501 zł. Natomiast wpłynęło więcej niż preliminowano, a względnie wpłynęły kwoty wcale nie preliminowane: od Wydziału powiatowego w Tarnowie zaległa rata z r. 1882., od Towarzystwa w Korezynie 556 zł. i takiegoż Towarzystwa w Błazowej 520 zł. jako raty wraz z odsetkami od udzielonych w roku 1882. pożyczek, od masy śp. Wilda Karola wpłynęła kwota niepreliminowana 656 zł., nadto wpłynęły odsetki od kilku pożyczek udzielonych w latach 1882. i 1883.

Rubr. VII. „*Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie*“, z kwotą mniejszą od preliminarza o 97 zł.

Rubr. VIII. „*Dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach*“, wykazująca dochody większe od preliminowanych o 10.914 zł.

Rubr. IX. „*Dochody szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie*“, z większemi od preliminarza dochodami o 4.797 zł. znajdują wyłómaczenie w szczegółowych zamknięciach tych rachunków.

Rubr. XI. „*Rozmaite dochody*“, zarówno jak rubr. XVI. wydatków rozpada się na dwa działy: A. Dochody w budżecie wyszczególnione, B. Dochody w budżecie nieposzczególnione. Pierwsze preliminowane na 1.150 zł. dały rzeczywiście 1.311 zł.; drugie zaś wynoszą ogółem 25.421 zł., między którymi figurują subwencye państwowe z kwotą 11.400 zł. Towarzystwo gospodarskie galic. zaległa subwencya na budowę laboratorium chemicznego w Dublanach 1.500 zł. Fundusz szkolny zwrot mylnie w r. 1882. pobranych 4.000 zł., datki deklarowane przez Wydziały powiatowe na wykupno gruntów pod kolej Transwersalną 6.289 zł. i zwrot zaliczek udzielonych w r. 1880. na zasiewy 903 zł.’

Wykazana w rubr. XIa. pożyczka z funduszu pożyczki krajowej z r. 1873. w kwocie 120.000 zł. służyła na pokrycie preliminowanej w rubr. XVI. wydatków kwoty na pożyczki gminom na budowę koszar.

Rubr. XII. „*Dodatki do podatków*“. Uchwalony przez Wysoki Sejm budżet na rok 1883. przyjął kwotę podatków państwowych na ogólną kwotę 10,260.000 zł. a ustanowiwszy 27 centów dodatku do podatków, preliminował ogólną kwotę dodatku krajowego na 2,770.200 zł. Rzeczywiście zaś wpłynęła z tego tytułu tylko kwota 2,508.098 zł., czyli że jeden cent dodatku zamiast preliminowanych 102.000 zł. przyniósł rzeczywiście tylko 92.892 zł. Rachunek dodatku krajowego za rok 1883. przedstawia się właściwie, jak następuje: Należytość za rok 1883. wynosiła 2,708.287 zł. czyli na 1 centa przypadała kwota 100.300 zł. Na rachunek tej należytości wpły-

nęło 2,337.779 zł. a z uwzględnieniem zwrotów opodatkowanym 30.083 zł. tylko 2,307.696 zł., tak, że za rok 1883. pozostało zaległości 370.508 zł. Z końcem roku 1882. wynosiły zaległości 517.006 zł. Na rachunek tych zaległości wpłynęła w roku budżetowym 1883. kwota 261.204 zł., z której po potrąceniu zwrotów opodatkowanym pozostało 200.401 zł. Z dawniejszych zaległości zostało tedy niespłaconych 255.801 zł., a gdy do tego dodamy wykazaną powyżej zaległość z r. budżetowego 1883. w kwocie 370.508 zł., otrzymamy ogólną zaległość z końcem roku 1883. w kwocie 626.309 zł. W porównaniu z r. 1882. powiększyły się te zaległości o sumę 109.303 zł. W przytoczonych powyżej cyfrach leży też przyczyna niepomyślnego wyniku dodatku do podatków. Przedewszystkiem przyjęta na podstawie wykazów dostarczonych przez c. k. urzędy podatkowe ogólna cyfra podatków państwowych, okazała się za wysoką. Niemniej zmniejszony dochód z dodatku ma swoją przyczynę w licznych reklamacyach wniesionych w latach 1882. i 1883. przeciw wymiarom podatku gruntowego, wreszcie i klęski elementarne przyczyniły się do zmniejszenia dochodu i zwiększenia cyfry zaległości podatkowych.

Dla wyrównania niedoborów z r. 1882. i 1883. wykazał Wydział krajowy w poz. 38a. kwotę zaciągniętą w tym celu z funduszu pożyczki krajowej, o czem poniżej mowa.

Ogół wydatków rzeczywistych funduszu krajowego wynosił	3,467.312 zł.
Ogół dochodów rzeczywistych	3,297.649 zł.
		<hr/>
Niedobór za rok 1883. wynosił zatem	169.663 zł.
a gdy do tego doliczymy niedobór z roku 1882. przeniesiony uchwałą sejmową na rok 1883.	89.607 zł.
		<hr/>
otrzymamy ogólny stan niedoborów funduszu kraj. za lata 1882. i 1883.	259.270 zł.

który, jak powyżej wykazano, pokryty został chwilowo z funduszu pożyczki 1883., a który znalazł następnie stałe pokrycie w pożyczce krajowej z roku 1884. w kwocie 1 miliona zł.

Jako alegaty do zamknięcia rachunków funduszu krajowego, przedłożył Wydział krajowy szczegółowe zamknięcia rachunków: 1) szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, 2) szkół rolniczych, szkoły gorzelnictwa i folwarku w Dublanach, 3) szkoły rolniczej, szkoły ogrodniczej i folwarku w Czernichowie.

1. Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Rubr. XV. wydatków — rubr. VII. dochodów.

Szczegółowy budżet tej szkoły preliminował na płace nauczycieli 8.300 zł., wydano zaś rzeczywiście 8.400 z powodu dodatku osobistego dla dyrektora. Nadto udzielono z tej rubryki zaliczki na płace w kwocie 775 zł., z których tylko 349 zł. zostało w ciągu roku budżetowego spłaconych, zaś 426 zł. zaliczono do wydatków tej rubryki, tak, że przekroczono preliminowaną kwotę o 526 zł. Na koszta administracyjne preliminowano ogółem 740 zł., wydano zaś rzeczywiście 3.163 zł., czyli więcej o 2.423 zł. Wydział krajowy tłumaczy to przekroczenie większemi w budżecie nieprzewidzianymi wydatkami, jako to: na postawienie sztachet, na budowę pompy i t. p.

Komisya budżetowa nie może obecnie osądzić, czy i o ile roboty te były nieodzowne do wykonania w r. 1883., w każdym jednak razie komisya nie może zataić uwagi, że tak znaczny stosunkowo wydatek powinien był albo być w preliminarzach przewidziany, albo też być pokryty w ciągu r. 1883. uzyskany od Wys. Sejmu kredytem dodatkowym. Ogółem przekroczono preliminarz wydatków na tę szkołę o 2.858 zł.

Dochody szkoły lasowej preliminowane na 5.390 zł. dały rzeczywiście tylko 5.293 zł., czyli mniej o 97 zł.

Z porównania ogólnej sumy wydatków	14.568 zł.
Z ogólną sumą dochodów	5.293 zł.

Okazuje się niedobór w kwocie 9.275 zł.
pokryty z funduszu krajowego. A gdy na ten cel preliminowano kwotę 6.300 zł., przeto fundusz krajowy wydał z tego tytułu więcej niż preliminowano o 2.955 zł.

2. Krajowe szkoły rolnicze w Dublinach.

A. Wyższa szkoła rolnicza.

Rubr. XV. poz. 134 wydatków. — Rubr. VIII. poz. 27 dochodów.

W rubr. I. wydatków preliminowano na płace nauczycieli 16.380 zł., wydano zaś tylko 16.280 zł. czyli mniej o 162 zł. Że zaś z tej rubryki udzielono zaliczki na płace w kwocie 625 zł., z których w ciągu roku budżetowego spłacono tylko 323 zł., a zostało niespłaconych 302 zł., przekroczono więc kwotę preliminowaną o 140 zł. Rubr. II. „inne płace“ i rubr. III. „zasługi“ nieznaczne tylko wykazują różnice. W rubr. IV. „koszta administracyjne“ niektóre pozycje wykazują znaczniejsze różnice między rzeczywistymi wydatkami a preliminowanymi kwotami, a mianowicie: poz. 22. „utrzymanie budynków“ na co preliminowano 800 zł. a wydano 2.531 zł. I to przekroczenie tłumaczy Wydział krajowy tem, że oprócz zwykłych robót konserwacyjnych musiano zarządzić znaczniejsze restauracje w mieszkaniach profesorów, i skutecznie budowę studni. Przekroczenia te stoją w związku z wydatkami nadzwyczajnymi, wykazanymi w rachunku folwarku dublańskiego, poniesionymi na rachunek kredytów przyzwolonych przez Wys. Sejm w latach 1880. i 1881. Uwagi swoje o tych nadzwyczajnych wydatkach wypowie komisya poniżej przy rozbiórce zamknięcia rachunków folwarku dublańskiego. Wydatek na koszta przewozu prelegentów, lekarza i kapelanów przewyższył preliminowaną kwotę o 390 zł., a na apteki i potrzeby sanitarne wydano więcej niż preliminowano o 131 zł., a to z powodu wybuchu epidemii, wskutek czego pomoc lekarza częściej była używana. Rubr. „rozmaite wydatki“ nie miała kwoty preliminowanej, wydano zaś 5.203 zł., a mianowicie 4.000 zł. zwrot do funduszu ochotników wojskowych, pożyczki udzielonej w r. 1860. towarzystwu gospodarskiemu i 1.027 kosztu sporządzenia operatów, szkiców do budować się mającego gmachu szkolnego. Pierwszy wydatek stoi w związku z uchwalonymi w latach 1880. i 1881. kredytami na nadzwyczajne potrzeby folwarku i szkoły rolniczej w Dublinach, o czem poniżej będzie mowa przy szczegółowem zamknięciu tego rachunku, wydatek zaś drugi ma uzasadnienie w uchwale sejmowej z d. 16. Paźdz. 1883.

W dziale dochodów znaczniejsze różnice znajdują się w następujących dwóch pozycjach: poz. 2. subwencya z funduszu kultury krajowej zamiast preliminowanych 5000 zł. wynosiła tylko 4.183 zł., czyli mniej o 817 zł., ponieważ fundusz kultury taką tylko rozporządzał kwotą, a w poz. 4. dochód z czesnego zamiast preliminowanych 3.000 zł., przyniósł tylko 2.100 zł. a to z powodu mniejszej liczby uczniów i częstych uwolnień od opłaty czesnego. W rubr. „rozmaite“ nie preliminowano żadnej kwoty, rzeczywiście zaś wpłynęło 823 zł., między którymi wymienić należy kwotę 695 zł. jako dary na środki naukowe, które służą na pokrycie przekroczeń w rubr. przeznaczonych na potrzeby naukowe.

Rzeczywiste wydatki szkoły rolniczej w Dublinach wynosiły	41.005 zł.
Dochody	14.015 „
Niedobór wynosi	26.990 zł.

który pokryty został z funduszu krajowego. Że zaś na ten cel preliminowano tylko 17.830 zł., przeto z tego tytułu wydano więcej niż preliminowano o 9.160 zł.

B. Szkoła parobków i dozorców gospodarskich.

Rubr. XV. pozyc. 135 wydatków, rubr. VIII. dochodów.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 9.674 zł. wynosiły tylko 9.530 zł., czyli mniej o 144 zł. W rubr. I. „*Płace nauczycieli*“ wydano więcej niż preliminowano o 480 zł., a to z powodu, że posada nauczyciela fachowego jak i docenta weterynaryi nie były obsadzone, a przedmiotów szkolnych wykładali nauczyciele szkoły rolniczej. Wydział krajowy w uzasadnieniu tego przekroczenia czyni uwagę, że przekroczenie to znajduje pokrycie w większych dochodach z opłat na utrzymanie uczniów. Komisja budżetowa nie może się dopatrzeć związku między przekroczeniem powstałym z powodu nieobsadzenia systemizowanych posad nauczyciela fachowego i docenta weterynaryi, a zwiększonymi dochodami na utrzymanie uczniów. Zdaniem komisji należałoby raczej dążyć do tego, aby posady nauczyciela fachowego i docenta weterynaryi zostały obsadzone, przezco możnaby uniknąć większych wydatków dla profesorów szkoły wyższej, wykładających w szkole parobków w zastępstwie przedmioty szkolne.

W dziale dochodów preliminowano w rubr. II. „*opłaty i datki*“ ogółem 1.220 zł., a mianowicie opłaty 270 zł., datki Rad powiatowych, towarzystw gospodarczych i innych 950 zł., wpłynęło zaś tylko tytułem opłat 1.160 zł., zaś od Rad powiatowych, Towarzystw gospodarczych i innych nic nie wpłynęło.

Wydatki rzeczywiste tej szkoły wynosiły	9.530 zł.
Dochody „ „ „ „	3.143 „
	6.387 zł.

Niedobór 6.450 zł.,
pokryty z funduszu krajowego, a ponieważ na ten cel preliminowano w budżecie 6.450 zł., wydano więc z tego tytułu mniej o 63 zł.

3. Folwark w Dublanach.

Uchwalony na r. 1883. budżet obejmował w dziale wydatków zwyczajnych 10.660 zł., nadzwyczajnych 3.615 zł., razem 14.275 zł., rzeczywiście zaś wydano w dziale wydatków zwyczajnych 12.847 zł., nadzwyczajnych 8.006 zł. tak, że przekroczono preliminarz w dziale wydatków zwyczajnych o 2.187 zł., w nadzwyczajnych o 4.391 zł.

W rubr. I. „*wydatki na gospodarstwo*“ zamiast preliminowanych: zwyczajnych 6.570 zł., nadzwyczajnych 900 zł., wydano zwyczajnych 9.038 zł., nadzwyczajnych 1.166 zł., przekroczono więc pierwsze o 2.468 zł., drugie o 216 zł. Przekroczenia w dziale wydatków zwyczajnych miały miejsce głównie w pozycjach: na płace i zasługi, na najem robotnika i na dokupno karmy owsa i grysu, z przyczyn przez Wydział krajowy wykazanych.

Przeznaczona na meliorację łąk i drenowanie pól kwota 2.500 zł. nie mogła w całości być użyta, wydano bowiem tylko 2.049 zł., a to z powodu, że spóźniona wiosna i ciągłe prawie deszcze utrudniały wykonanie robót melioracyjnych.

Pod tytułem „*inne nadzwyczajne wydatki*“ wykazuje Wydział krajowy kwotę wydatkowaną 4.791 zł., która w preliminarzu na r. 1883. nie była przewidziana. Wydatek ten pozostaje w związku z uchwalonemi przez Wysoki Sejm w latach 1880. i 1881. kredytami na wydatki nadzwyczajne folwarku i szkół rolniczych w Dublanach w ogólnej kwocie 26.788 zł. Z tej kwoty wydano do końca roku 1882. sumę 24.454 zł., tak, że z uchwalonych kredytów zostało niezużytych 2.334 zł. W r. budżetowym 1883. wykonano dalsze roboty nadzwyczajne na rachunek tych kredytów, a mianowicie: dla folwarku budowa szopy 311 zł., zakupno bydła 3.004 zł., zaś dla szkoły rolniczej, jak powyżej wykazano, na budowę studni 1.205 zł. i zwrócono fundusowi ochotników wojskowych 4.000 zł., razem więc wydano w r. 1883. kwotę 8.519 zł., zatem przekroczono dozwolone kredyty o 6.185 zł. Odnośnie do tego przekroczenia komisja budżetowa widzi się zniewoloną powtórzyć uczynioną powyżej przy sprawozdaniu o rachunkach szkoły

lasowej uwagę, mianowicie, że jeżeli okazała się nieodzowna potrzeba poczynienia wydatków pociągających za sobą tak znaczne stosunkowo przekroczenie uchwalonych przez Wysoki Sejm kredytów, należało postarać się u Wysokiej Reprezentacji o kredyt dodatkowy na te wydatki.

Z rachunku folwarku wydano również kwotę 1.477 zł. na wyrób cegieł, który to wydatek nie był w budżecie przewidziany. Cegły te służą za zapas dla budowy szkoły, a koszt ich wyrobu zwrócony zostanie z funduszków, które Sejm na tę budowę przeznaczy.

Dochody folwarku preliminowane na 11.200 zł. dały rzeczywiście 12.342 zł. czyli więcej o 1.142 zł. podług szczegółowego rachunku przedłożonego przez Wydział krajowy.

Wydatki folwarku wynoszą ogółem	20.853 zł.
Dochody	12.342 „
	Niedobór 8.511 zł.

który miał być pokryty z funduszu krajowego. Ponieważ jednak Wydział krajowy zrealizował w r. 1883. przyzwoloną przez Wysoki Sejm w r. 1881. pożyczkę w kwocie 12.000 zł. na majątek dublański i z tego tytułu wpłynęła do kasy kwota 11.693 zł., nietylko wykazany powyżej niedobór 8.511 zł. pokryty został, ale nadto pozostająca reszta 3.182 zł. zwróconą została funduszowi krajowemu jako częściowy zwrot nadzwyczajnych wydatków uchwalonych w latach 1880. i 1881., a wykonanych w latach 1881—1883.

Kurs gorzelnictwa w Dublanach.

Zamknięcie rachunków tego kursu wykazuje rzeczywiste wydatki w kwocie 1.527 zł., w porównaniu z preliminarzem mniej o 18 zł. Dochody zaś wynoszą 1.000 zł., w porównaniu z preliminarzem mniej o 240 zł., bowiem preliminowana kwota na opłatę od uczniów nie wpłynęła wcale, ponieważ nie było zamożniejszych uczniów, od których można by było ściągnąć opłatę szkolną. Niedobór w kwocie 527 zł. pokrył fundusz krajowy i wydał z tego tytułu więcej niż preliminowano o 222 zł.

Szkoła rolnicza w Czernichowie.

Na rok 1883. uchwalono dla tej szkoły w dziale wydatków zwyczajnych 25.788 zł., nadzwyczajnych 1.390 zł., rzeczywiste zaś wydatki wynosiły: zwyczajne 30.325 zł., nadzwyczajne 15.749 zł.; przekroczone więc preliminarz w wydatkach zwyczajnych o 4.537 zł., nadzwyczajnych o 14.359 zł.

Rubr. I. „*płace nauczycieli*“ i rubr. II. „*inne płace*“ wykazują rzeczywiste wydatki mniejsze od preliminowanych o 714 zł., z powodu nie obsadzenia wszystkich posad, i interkalaryów.

Rubr. III. „*Koszta administracyjne*“, wykazuje przekroczenie preliminarza o 1.378 zł., z których 247 zł. przypada na zarząd, 313 zł. na opał, 110 zł. na oświetlenie, 328 zł. na utrzymanie budynków, a 363 zł. na sprawienie sprzętów i ruchomości. Wszystkie te przekroczenia są dostatecznie przez Wydział krajowy uzasadnione. Największe stosunkowo przekroczenie wydatków zwyczajnych wykazuje rubr. IV. „*utrzymanie uczniów*.“ Na te wydatki preliminowano 7.895 zł., a wydano rzeczywiście 11.520 zł., czyli więcej o 3.625 zł. Przekroczenie to spowodowane zostało tą okolicznością, że ilość uczniów była większą o 16 od cyfry przewidzianej w preliminarzu. Z tego też powodu dochody z tytułu opłat na utrzymanie uczniów są większe od preliminowanych o 2.200 zł., które służą na częściowe pokrycie przekroczenia w tej rubryce wydatków. Rubr. V. „*potrzeby naukowe*“ wykazuje nieznaczne stosunkowo przekroczenie o 306 zł., uzasadnione w wyjaśnieniach Wydziału krajowego.

Oprócz „*wydatków rozmaitych*“ zarachowanych w poz. 22. rubr. III., na które preliminowano 100 zł., a wydano 162 zł., Wydział krajowy wykazuje jeszcze osobno wydatki rozmaite w kwocie 204 zł., na które preliminarz żadnej nie przeznaczył kwoty. Komisya budżetowa przyj-

mując i ten wydatek spowodowany konieczną potrzebą, wyraża życzenie, aby na przyszłość wydatki pod tytułem: „rozmaite,“ były zarachowane w jednej pozycji, a nie rozrzucone na rozmaite rubryki i pozycje.

Na budowę mieszkań nauczycielskich i muru obwodowego wydano w r. 1883. kwotę 5.797 zł., które w budżecie nie były przewidziane. W r. 1881. pozwolił Wysoki Sejm na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 12.000 zł. na budowę mieszkań nauczycielskich. Pożyczki tej do końca roku budżetowego 1883. nie zrealizowano. Wydatki czynione z funduszu krajowego na ten cel będą pokryte, gdy pożyczka zrealizowaną zostanie. Zauważyć tu wszakże należy, że na rachunek tej pożyczki wydano już w roku 1882. kwotę 6.844 zł., co z wydatkiem r. 1883. czyni ogólną sumę 12.640 zł., a więc przekroczono już przeznaczoną kwotę o 640 zł. Również wydano bez preliminowanej kwoty na przebudowanie gmachu szkolnego 8.300 zł., ten wydatek zwróconym zostanie funduszowi krajowemu z przyznanej przez Rząd na ten cel subwencji w kwocie 12.000 zł., na poczet której w r. 1881. wpłynęło do kasy krajowej 4.000 zł., reszta zaś wypłaconą została w r. 1884. i w tymże roku wydatki poniesione na budowę gmachu, zwrócone zostały funduszowi krajowemu.

Dochody preliminowane na 12.240 zł., przyniosły rzeczywiście 14.592 zł., czyli więcej o 2.352 zł., głównie z powodu większych dochodów na utrzymanie uczniów, jak wyżej wykazano.

Wydatki tej szkoły wynosiły	46.074 zł.
Dochody	14.592 „
Niedobór	<u>31.482 zł.</u>

pokryty z funduszu krajowego. Na ten cel przeznaczył budżet kwotę 14.938 zł., z tego tytułu więc wydano więcej o 16.544 zł., z których jednak tylko kwota 2.447 zł., jest wynikiem większego niedoboru w wydatkach zwyczajnych tej szkoły, zaś kwota 14.097 zł. wydatkowaną została zastępczo na nadzwyczajne wydatki, a która kwota w swoim czasie zwróconą zostanie funduszowi krajowemu.

Szkoła ogrodnicza w Czernichowie.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 3.175 zł. wynosiły tylko 3.092 zł. czyli mniej o 83 zł. Dochody przewidziane w preliminarzu w kwocie 2.350 zł. dały rzeczywiście 2.865 zł., czyli więcej o 515 zł. Zwiększony ten dochód zawdzięczyć należy lepszemu urodzajowi i korzystniejszej sprzedaży produktów ogrodowych. Niedobór w kwocie 226 zł. pokrył fundusz krajowy, a gdy z tego tytułu preliminowano 825 zł., wydano przeto mniej o 598 zł.

Folwark w Czernichowie.

Budżet na rok 1883. obejmował w dziale wydatków zwyczajnych 14.164 zł., nadzwyczajnych 2.377 zł., rzeczywiste zaś wydatki wynosiły w dziale wydatków zwyczajnych 15.847 zł., nadzwyczajnych 2.054 zł., przekroczono więc kwotę preliminowaną w dziale wydatków zwyczajnych o 1.683 zł., a wydano mniej niż preliminowano w dziale wydatków nadzwyczajnych o 322 zł.

„W rubr. I.“ „wydatki na gospodarstwo“ preliminowano w wydatkach zwyczajnych i nadzwyczajnych ogółem 4.895 zł., a wydano 7.033 zł., czyli więcej o 2.138 zł. Do tego przekroczenia przyczyniły się przeważnie droższa kosztą żywienia służby, większe wydatki na najem robotnika, i na dokupno nasienia, nawozów, słomy i karmy, a to z powodu nieurodzaju owsa i paszy. Znaczniejsze również przekroczenie w tej rubryce miało miejsce w poz. 8. „utrzymanie budynków,“ zamiast bowiem preliminowanych 200 zł., wydano 879 zł. Wydział krajowy tłumaczy to przekroczenie potrzebą postawienia bud jarmarcznych i składu na materiały, na co kwota preliminowana wystarczyć nie mogła. W rubr. III. preliminowano na wyrób cegieł 450 zł., wydano zaś 1.097 zł. z powodu wypalenia większej ilości cegieł na prowadzenie budowy w Czernichowie, a zwiększony dochód ze sprzedaży tych cegieł, uwidocznił w odnośnej rubryce dochodów.

W rubr. VII. „*splata kapitalu i odsetek*“ nie wydano kwoty 1.405 zł., przeznaczonej na spłatę raty pożyczki 12.000 zł., dozwolonej uchwałą sejmową z dnia 10. Października 1881., ponieważ ta pożyczka w roku budżetowym nie została zrealizowaną. Rubr. VIII. „*rozmaite*“ wykazuje przekroczenie preliminowanej kwoty 100 zł. o 637 zł., które jednak znajduje zupełne pokrycie w rubryce dochodów rozmaitych.

Dochody folwarku preliminowane na 15.270 zł. przyniosły w rzeczywistości 17.201 zł., czyli więcej o 1.931 zł. Więcej niż preliminowano, wpłynęło w rubr. I. „*dochody z gospodarstwa*“ o 1.395 zł., w rubr. II. „*z cegielni*“ o 439 zł. i w rubr. III. „*rozmaite*“ o 1.213 zł. Wszystkie te zwiększone dochody stoją w ścisłym związku ze zwiększonymi w odnośnych rubrykach wydatkami. Mniej niż preliminowano wpłynęło z pieca wapiennego z powodu mniejszej produkcji zastosowanej do mniejszego zbytu, z tego też powodu i wydatek na piec wapienny był o 346 zł. mniejszy. Ostateczny rezultat z tego pieca był o 676 zł. mniej pomyślnym, niż to preliminarz przewidywał.

Wydatki rzeczywiste wynosiły	17.901 zł.
Dochody	„	„	.	.	.	17.200 „
						701 zł.

pokryty z funduszu krajowego. W budżecie przeznaczono na ten cel 1.271 zł., wydano przeto mniej niż preliminowano o 570 zł.

Przechodzimy do drugiej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięcia rachunków za rok 1883.

Funduszków i zakładów uposażonych ze skarbu krajowego.

I. Fundusz szkolny krajowy.

Wydatki.

Budżet na rok 1883. preliminował w wydatkach zwyczajnych 491.294 zł., nadzwyczajnych 33.775 zł., rzeczywiste zaś wydatki wynosiły zwyczajne 510.313 zł., nadzwyczajne 26.878 zł., przekroczono więc preliminowaną kwotę w wydatkach zwyczajnych o 19.019 zł., natomiast wydano mniej niż preliminowano w wydatkach nadzwyczajnych o 6.897 zł.

Przekroczenia w wydatkach zwyczajnych miały miejsce głównie w rubr. II., VIII. i XIII., zaś mniej niż preliminowano wydano głównie w rubr. I. zwyczajne i nadzwyczajne, w rubr. III. nadzwyczajne, w rub. X. zwyczajne i w rubr. XIV. nadzwyczajne.

Wydano mniej niż preliminowano:

W rubr. I. „*zasiłki dla funduszków szkolnych okręgowych*“. W tej rubryce preliminował budżet na rok 1883. w wydatkach zwyczajnych „*na pokrycie niedoborów funduszków szkolnych okręgowych*“ ogólną kwotę 310.400 zł., wydano zaś tylko 288.158 zł., w wydatkach nadzwyczajnych preliminowano na „*zaliczki zwrotne dla funduszków szkolnych okręgowych*“ 10.000 zł., wydano zaś tylko 5.000 zł., wydano więc mniej w zwyczajnych o 22.242 zł., w nadzwyczajnych o 5.000 zł. Rada szkolna krajowa, która dotychczas zarządza wyłącznie działem wydatków krajowego funduszu szkolnego, asygnowała właściwie w roku budżetowym 1883. całą na ten rok preliminowaną kwotę, lecz cztery Rady szkolne okręgowe: w Myślenicach, Jasle, Żółkwi i we Lwowie (zamiejska) nie zrealizowały asygnacji w czasie przepisany, przeto asygnowane zasiłki w łącznej kwocie 22.242 zł. z powodu zadawnienia zostały odpisane.

Rubr. III. „*zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacje*“, wykazująca mniejsze od preliminowanych wydatki o 637 zł., rubr. X. „*emerytura dla nauczycieli*“ z mniejszemi wy-

datkami o 1.738 zł. i rubr. XIV. „*zasilki bezwrotne i zaliczki zwrotne na budynki szkolne*“ z mniejszymi wydatkami nadzwyczajnymi o 1.260 zł., nie potrzebują bliższego wyjaśnienia.

Natomiast wydano więcej:

W rubr. II. „*Substytucye*,” na które preliminowano 75.000 zł. a wydano rzeczywiście 108.433 zł., czyli więcej o 33.433 zł. Jak w latach 1881. i 1882. tak i obecnie Rada szkolna krajowa tłumaczy znaczne to przekroczenie niezbędną potrzebą otwierania większej ilości klas równorzędnych i ustanowienia dla nich zastępców nauczycieli, a to z powodu wielkiego napływu dzieci obowiązanych do uczęszczania do szkoły. Po części Wysoki Sejm uwzględnił tę okoliczność przy układaniu budżetów w późniejszych latach, a mianowicie preliminowano na rok 1884. kwotę 88.000 zł., na r. 1885. nawet 100.000 zł.

W rubr. VIII. „*dotatki pięcioletnie dla nauczycieli*,” na co preliminowano w budżecie kwotę 38.456 zł. a wydano 43.804 zł., czyli więcej o 5.348 zł. Wydatki te wzmagają się z natury swojej z roku na rok z powodu asygnowania dodatków coraz większej liczbie nauczycieli na etacie będących i na etat przeniesionych. Wzmaganie się tych wydatków uwzględnił też Wysoki Sejm w budżetach na późniejsze lata, przeznaczając na r. 1884. kwotę 51.400 zł., na rok 1885. zaś 70.735 zł., a na rok 1886. Wydział krajowy zgodnie z Radą szkolną preliminuje nawet 77.618 zł. w. a.

Rubr. XIII. „*rozmaite wydatki*“ miała preliminowaną w poz. 41. kwotę 3000 zł., wydano zaś z tego tytułu 7.440 zł., przekroczono więc preliminowaną kwotę o 4.440 zł. Przekroczenie to jednak jest tylko rachunkowe, a nie rzeczywiste, ponieważ z tego tytułu wydano właściwie tylko 2.800 zł., reszta zaś 4.640 zł. przypada w części na mylnie zarachowane przez c. k. urzędy podatkowe, po części zaś na inne fundusze, od których zarządzo zwroty.

Dochody własne funduszu szkolnego preliminowane na 154.419 zł., przyniosły w rzeczywistości tylko 139.824 zł., czyli mniej od preliminowanych o 14.595 zł.

Główne zboczenia od budżetu na korzyść dochodów funduszu szkolnego są następujące:

Rubr. I. „*odsetki od kapitałów*“ dały więcej niż preliminowano o 2.085 zł., zamiast bowiem preliminowanej kwoty 16.127 zł. wpłynęło z tego tytułu 18.212 zł. Czyniąc zadość dwukrotnie objawionemu życzeniu komisji budżetowej, Wydział krajowy podał przy pojedynczych pozycjach tej rubryki cyfrę papierów wartościowych, będących własnością funduszu szkolnego. Z wyjaśnień Wydziału krajowego, umieszczonych na str. 179 zamknięcia rachunków wypływa, że z kwoty 304.383 zł. im. wartości papierów wartościowych, jaka była własnością funduszu szkolnego z początkiem r. 1883.. wylosowano, sprzedano lub skonwertowano ogółem papiery wartościowe im. wartości 277.492 zł., natomiast zakupiono papiery wartościowe im. wartości 257.624 zł., tak że stan efektów zmniejszył się w ciągu r. 1883. o zł. 19.873 im. wartości, a to z tej przyczyny, że zamiast sprzedanych 156.600 renty państwowej kupiono za to 5% listy Towarz. kredytow. Oprócz tego przyczyniła się do zmniejszenia stanu papierów wartościowych i ta okoliczność, że wartość kuponu bieżącego od sprzedanych papierów, Wydział krajowy zarachował w rubr. I. odsetki od kapitałów, zaś wartość kuponu bieżącego od kupionych papierów Wydział krajowy pokrył z majątku funduszu szkolnego, przez co też tłumaczy się większy dochód rubr. I. Ten sposób manipulowania uważa komisja budżetowa za niewłaściwy — ponieważ uszczupla on majątek zarodowy funduszu szkolnego na korzyść jednego roku — i zachodzi obawa, że przy częstych takich konwersjach, majątek zarodowy przy podobnej manipulacji znacznie uszczuplony zostanie.

Aby temu w przyszłości zapobiedz, komisja budżetowa wnosi następującą rezolucję:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

(Rezolucja.)

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przy wszelkich konwersjach, a względnie kupnach papierów wartościowych dla funduszów, pozostających pod jego zarządem — wartość kuponu bieżącego od zakupywanych papierów pokrywał nie z majątku zarodowego, lecz z bieżących dochodów kuponowych lub procentowych odnośnych funduszów“.

Rubr. III „*dotatki*“ wykazuje ogólne dochody w kwocie 1.302 zł. zamiast preliminowanych 530 zł. czyli wpłynęło z tego tytułu więcej o 772 zł. Bowiem od gminy m. Lwowa wpłynęła zaległość z lat ubiegłych tytułem dodatku do plac etatowych nauczycieli szkół normalnych 1.205 zł. Natomiast nie wpłynęła i w tym roku kwota 490 zł. od c. k. Skarbu salin jako zwrot $\frac{1}{3}$ części pensyi emerytalnych nauczycieli szkoły głównej w Wieliczce. Jak w latach 1881. i 1882. tak i w tym roku Wydział krajowy niezliczone razy urgował spłatę tę należności, ale nadaremnie.

W rubr. VI. wynosiły taksy od spadków 8.883 zł. zamiast preliminowanych 7.760 zł.

W rubr. VII, „*rozmaite dochody*“ wpłynęło jako zwroty wydatków innych rubryk zamiast preliminowanych 1.000 kwota 5.316 zł. Nadwyżka ta dochodów zostaje w związku z wykazaną powyżej nadwyżką „wydatków rozmaitych“ spowodowanych mylnymi poborami urzędów podatkowych, przyczem zauważyć należy, że różnica między księgami Wydziału krajowego a wyjaśnieniem Rady szkolnej wynosi 465 zł. i do chwili oddania do druku przedłożenia Wydziału krajowego wyjaśnioną nie została. Jako „zwrot zaoszczędzeń“ w zasiłkach dla funduszów szkolnych okręgowych za czas od r. 1874 — 1883 mianowicie zwrot nadebranej dotacyi za r. 1883. wykazuje Wydział krajowy dochód w kwocie 12.294 zł., który w budżecie nie był przewidziany. Dochód ten stoi w ścisłym związku z dokonaną w latach 1883. i 1884. likwidacją funduszów szkolnych okręgowych, która szczegółowo omówioną zostanie w sprawozdaniu komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszu szkolnego krajowego za r. 1884.

Natomiast wpłynęło mniej niż preliminowano :

W rubr. VII. poz. 23. „zwroty zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych“ — zamiast bowiem preliminowanych 50.000 zł., wpłynęło tylko 19.500 zł., a więc mniej o 30.500 zł. Stan tych zaliczek jest następujący: Z końcem roku 1882. pozostało zaliczek niespłaconych 48.418, w ciągu r. 1883. udzielono nowych zaliczek 5.000 zł., spłacono zaś w ciągu tego roku 19.500 zł., pozostaje więc z końcem r. 1883. kwota 33.919 zł., a to u czterech funduszów okręgowych, a mianowicie: Bochnia 3.900 zł., Gródek 8.327 zł., Pilzno 6.000 zł. i Tarnopol 15.691 zł. (ta ostatnia nie jest płynna), w rubr. IX. „zwrot zaliczek gminom na budynki szkolne udzielonych“, wpłynęło tylko 15.340 zł. zamiast preliminowanych 20.000 zł. Z ogólnej kwoty zaliczek udzielonych po koniec roku budżetowego 1883. w kwocie 223.848 zł., spłacono ogółem 116.579 zł., tak, że zaległość z tego tytułu wynosi 107.269 zł., a to na rachunek lat dawniejszych 97.282 zł., a za rachunek r. 1883. kwota 9.987 zł.

Jeżeli ogół wydatków funduszu szkolnego krajowego	537.191 zł.
porównamy z ogółem dochodów	139.824 „
pozostanie niedobór funduszu szkolnego krajowego	397.367 zł.

pokryty z funduszu krajowego, a ponieważ na ten cel przeznaczył budżet na r. 1883. kwotę 370.650 zł., przeto z tego tytułu fundusz krajowy poniósł wydatek większy od preliminowanego o 26.717 zł. w. a.

Po załatwieniu powyższego sprawozdania przez komisję budżetową, otrzymała też komisya przekazane sobie od Wysokiego Sejmu uchwałą z dnia 12. Grudnia przedłożenie Wydziału krajowego z dnia 8. Grudnia do l. 63768/85 odnoszące się do zamknięcia rachunków funduszu szkolnego krajowego na r. 1883.

W przedłożeniu tem Wydział krajowy wytłumaczywszy powód spóźnionego wygotowania swego sprawozdania tą mianowicie okolicznością, że szczegółowy wyciąg niektórych rubryk działu wydatków otrzymał od Rady szkolnej krajowej już po wydrukowaniu ogólnego sprawozdania o zamknięciu rachunków za r. 1883., przechodzi następnie do rozbioru kolumny VII. sumaryusza Rad szkolnych okręgowych, odnoszącego się do rubr. I. wydatków funduszu szkolnego krajowego.

Kolumna VII. sumaryusza obejmująca „*rozmaite wydatki*“ przeznaczona na pomieszczenie wydatków pomniejszych w innych rubrykach nieprzewidzianych. Wydział krajowy jednak przekonał się ze szczegółowego wykazu, że faktycznie mieszczą się w tej kolumnie wydatki na prowadzenie rachunków funduszy szkolnych okręgowych, a to w przybliżonej kwocie 1.600 zł., że oprócz tego znajdują się tam pozycje zupełnie nieusprawiedliwione, wydatki na pokrycie potrzeb bądź dotowanych już w innych rubrykach, bądź też na pokrycie takich potrzeb, dla których w preliminarzu funduszu szkolnego nie ma żadnej dotacji, a to dlatego, że do ich pokrywania fundusz szkolny okręgowy nie jest ani powołany ani obowiązany.

Na udowodnienie tego twierdzenia przytacza Wydział krajowy, że niektóre Rady szkolne okręgowe pokrywały z kolumny VII. „*rozmaite*“ wydatki na opał dla szkół, koszta podróży inspektorów okręgowych, na zakupno książek, na przybory naukowe, dodatki służbowe i pięcioletnie na budowę szkół, pożyczki bezprocentowe itp.

Są to „według twierdzenia Wydziału krajowego“ nieprawidłowości, których bez wytknienia pozostawić nie można.

Nakoniec wytyka Wydział krajowy i tę niedokładność, że Rada szkolna krajowa nie wykazała w rubryce należytości czynnych zasiłków, a raczej zaliczek, jakie w latach 1876.—1883. udzielała z funduszu szkolnego krajowego gminie miasta Krakowa na pokrycie wydatków nadzwyczajnych dla szkół krakowskich, które to zaliczki wynoszą ogólną kwotę 82.058 zł. 91 ct.

Opierając się na przytoczonych powodach Wydział krajowy konkluduje, że „nie może wnosić na udzielenie Radzie szkolnej krajowej absolutoryum z rachunków wydatków funduszu szkolnego krajowego za r. 1883“.

Komisya budżetowa zdając niniejszem sprawę z dodatkowego przedłożenia Wydziału krajowego zauważa przedewszystkiem, że zarzuty czynione przez Wydział krajowy przedłożonemu przez Radę szkolną krajową zamknięciu rachunków działu wydatków funduszu szkolnego krajowego, rozpadają się na trzy kategorye zupełnie od siebie różne.

1-a kategorya zarzutów odnosi się do zamieszczonych w kolumnie VII. sumaryusza Rad szkolnych okręgowych wydatków na prowadzenie rachunków Rad szkolnych okręgowych.

2-a kategorya obejmuje zarzuty przeciw wydatkowaniu z tejże kolumny VII. na potrzeby bądź to dotowane w innych rubrykach, bądź też na potrzeby, do których pokrywania Rady szkolne okręgowe nie są ani powołane ani obowiązane.

3-a nakoniec kategorya odnosi się właściwie nie do zamknięcia rachunków funduszu szkolnego krajowego za r. 1883., lecz do całego operatu zamknięć rachunkowych Rad szkolnych okręgowych za czas od 1874. do 1883.

Co się tyczy 1. kategoryi zarzutów, odnoszących się do nieusprawiedliwionego wstawienia do zamknięcia rachunków za r. 1883. wydatków około 1.600 zł. na pokrycie kosztów z prowadzeniem rachunków Rad szkolnych okręgowych połączonych, komisya budżetowa uznaje zupełne ugruntowanie tego zarzutu, mniema jednak, że sprawy tej nie należy traktować wyłącznie ze stanowiska przekroczenia budżetowego za jeden poszczególny rok, lecz także i przede wszystkim ze stanowiska zasadniczego, jak to zresztą uczynił Wydział krajowy, wystosowawszy na podstawie uchwał Wysokiego Sejmu z r. 1883. i 1884. obszerny i szczegółowy memoriał do Ministra oświaty.

Trudniejsze zadanie miała komisja budżetowa z 2. kategorią zarzutów. Wydział krajowy bowiem do dodatkowego przedłożenia swojego nie dołączył otrzymanego od Rady szkolnej krajowej wyciągu niektórych rubryk działu wydatków funduszu szkolnego krajowego, na którym zarzuty swoje opiera. Komisja budżetowa więc chcąc zbadać naturę uzasadnienia tych zarzutów, musiała przestudyować te wyciągi w odpisie w oddziale rachunkowym Wydziału krajowego, niemniej korzystała z ksiąg i wykazów przedłożonych jej przez departament Namiestnictwa, który przeprowadził likwidację funduszy szkolnych okręgowych za lata 1874. — 1883, i który od 1. Stycznia 1884. prowadził rachunki Rad szkolnych okręgowych.

Rezultat tych swoich studyów przedłoży komisja budżetowa Wysokiemu Sejmowi przy sposobności sprawozdania swego o zamknięciu rachunków funduszu szkolnego krajowego za r. 1884. Bowiem do zamknięcia rachunków funduszu szkolnego krajowego, jakie Rada szkolna krajowa za r. 1884. wygotowała, dołączył Wydział krajowy ze swej strony sprawozdanie, w którym obszernie i szczegółowo omawia usterki i wadliwości zamknięć rachunkowych, czyli likwidacji funduszy szkolnych okręgowych za lata 1874.—1883, jak również niedokładności zamknięcia rachunków za r. 1884. opartego na księgach prowadzonych w c. k. Namiestnictwie. Tam też komisja budżetowa będzie miała sposobność wypowiedzieć swoje zdanie również obszernie o uwagach Wydziału krajowego.

Tam także komisja budżetowa weźmie pod rozwagę zarzuty 3. kategorii, odnoszące się nie do jednego roku budżetowego specjalnie, ale do całego elaboratu likwidacyjnego funduszy szkolnych okręgowych za lata 1874.—1883.

Na dzisiaj komisja ogranicza się do kilku tylko uwag, a mianowicie:

1. Rok 1883., z którego zdajemy sprawę, zamyka perjod 10 lat, w czasie których rachunki funduszy szkolnych okręgowych prowadzone, a raczej które miały być prowadzone przez Rady szkolne okręgowe, dawały słuszne powody do częstych a uzasadnionych uwag i upominań ze strony komisji budżetowej jak i rezolucyj i uchwał ze strony Wysokiego Sejmu, że rachunki ułożone za rok 1883. muszą z natury rzeczy posiadać wszystkie te słabe strony, jakie w ogóle przedstawiają rachunki nie prowadzone odrazu należycie, ale zestawiane później na podstawie zapisków i notat często niedokładnych lub dzienników kasowych niezgodnych z wymaganiami przyjętego systemu rachunkowego, że więc do tak zestawionych rachunków nie można i nie należy zastosowywać całego rygoru systemu rachunkowego, opartego na dokładnem chronologicznem notowaniu wszelkich manipulacyj od dziennika kasowego i zapisywaniu ich następnie do odnośnych ksiąg kontowych.

2. Wydatki rozmaite zawarte w kolumnie VII. sumaryusza, obejmują właściwe wydatki drobniejsze, na które fundusz krajowy udzielał dotychczas po 50 zł. na każdy powiat polityczny, czyli po 100—150 zł. na okręg szkolny okręgowy stosownie do tego, ile powiatów politycznych okręg szkolny obejmuje, i które to kwoty były dotychczas uważane jako pauszale dla prezesów Rad szkolnych okręgowych, jak to komisja budżetowa wykazuje w sprawozdaniu swoim o budżecie szkolnym na r. 1886. Oprócz tych wydatków jednak zarachowywane bywają w tej rubryce wszelkie wypłaty uskuteczniane bądź to dla zrektyfikowania mylnych przeprowadzeń c. k. kas poborowych, bądź też w zastępstwie stron obowiązanych, których prestacje wpływają następnie do odnośnych rubryk dochodów funduszu szkolnego okręgowego.

Komisja budżetowa przekonała się, że w istocie kolumna VII. „rozmaite wydatki“, w niektórych funduszach szkolnych okręgowych zawiera także koszta podróży inspektorów okręgowych. Podróże te jednak nie były przedsiębrane w celu zwiedzenia i hospitowania istniejących szkół, na które inspektorowie mają wyznaczony sobie pauszal, ale w wielu wypadkach były w związku z usiłowaniami zmierzającymi do zakładania nowych szkół.

Również przekonała się komisya, że w kilku funduszach szkolnych okręgowych wydatkowano z kolumny VII. pewne kwoty na opał dla szkół. Miało to mianowicie miejsce w tych okręgach, w których istnieją pewne zapisy, przeznaczone wyłącznie na opalanie budynków szkolnych. Zapisy te ulokowane w papierach wartościowych jako to: obligacye indemnizacyjne, renta państwowa i t. p. W zastępstwie tych zapisów i legatów wydatkowano na opał, a gdy zainkasowano kupony od papierów wartościowych, kwoty wydane na opał wpłynęły do odnośnego funduszu szkolnego okr. Wydatki te zarachowane w kolumnie VII. Sumaryusza przedstawiają więc właściwie pozycye przebiegające. Tak samo i z tych samych przyczyn wydatkowano w niektórych okręgach szkolnych z kolumny VII. na premia dla uczniów, na dodatki dla nauczycieli, na przybory naukowe.

W niektórych funduszach szkolnych okręgowych zdarzają się też w rubr. VII. wydatki „na budowę szkół“, są to jednak zwroty kwot złożonych przez pewne gminy na budowę szkół, a zapisanych w swoim czasie w dochodach odnośnych funduszków szkolnych okręgowych.

Opierając się na powyższych uwagach, komisya budżetowa wnosi: powziąć uchwałę ad B.

2. Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Wydatki. Uchwalony na r. 1883. budżet funduszu krajowego przeznaczył dla obu oddziałów tego szpitala, to jest dla oddziału chorych i położnic w wydatkach zwyczajnych 173.645 zł., nadzwyczajnych 6.300 zł. Szczegółowe zaś zamknięcie rachunków obu oddziałów wykazuje rzeczywiste wydatki zwyczajne w kwocie 181.109 zł., nadzwyczajne 3.585 zł., przekroczone więc prelimitowaną kwotę w dziale wydatków zwyczajnych o 7.464 zł., natomiast wydano w dziale wydatków nadzwyczajnych mniej niż prelimitowano o 2.715 zł.

Mniej niż prelimitowano, wydano głównie w dwóch następujących rubrykach:

Rubr. I. „płace i emolumenta etatowe“, prelimitowano kwotę 32.331 zł., wydano tylko 30.282 zł., zaoszczędzono więc właściwie 2.049 zł., z powodu, że nie wszystkie posady były przez cały rok obsadzone. Z tej rubryki jednak udzielono zaliczki na płace w kwocie 1.732 zł., z których tylko 1.086 zł. zostało w ciągu roku spłaconych, a 646 zł. zostało w zaległości, przeto wykazana powyżej w tej rubryce oszczędność zredukuje się do kwoty 1.403 zł.

W rubr. VII. „Koszta gospodarcze“ prelimitowano w poz. 40. na sprzęty (nadzwyczajne) 800 zł., wydano zaś tylko 38 zł., czyli mniej o 762 zł., a to w poz. 41a, na sprawienie bielizny i pościeli (nadzwyczajne) prelimitowano 5.500 zł. a wydano tylko 3.546 zł. W jednym i drugim wypadku mniejsze wydatki zawdzięczyć należy temu, że ograniczono zakupna do najściślejszej potrzeby.

Natomiast wydano więcej niż prelimitowano głównie w następujących rubrykach:

W rubr. VII. „koszta gospodarcze“ prelimitowano na wydatki zwyczajne 72.219 zł., wydano zaś 78.017 zł., przekroczone więc prelimitowaną kwotę o 5.888 zł. Przekroczenie to powstało głównie z powodu większych wydatków w poz. 37. a) „wydatki na zwykłą strawę“, w której zamiast prelimitowanych 38.000 zł. wydano 42.642 zł., w poz. 37. j.) „na wino“, w której przekroczone prelimitowaną kwotę 1.187 zł. o 534 zł. i w poz. 42. „pralnia“, w której zamiast prelimitowanej kwoty 8.000, wydano 11.246 zł. Na te przekroczenia wpłynęła głównie większa ilość dni leczenia, a po części także drożej zakupywane artykuły żywności, podczas bowiem gdy w r. 1882. koszta zwykłej strawy na 1 dzień leczenia wynosiły 19.24 centa, w r. 1883. te same koszta wynoszą 20.90 centa. Inne pozycye tej rubryki, wykazujące więcej lub mniej znaczne zaoszczędzenia, są dostatecznie przez Wydział krajowy wyjaśnione.

W rubr. VIII. „koszta sanitarne“ prelimitowano w poz. 46. „sanitarne w ściślejszem znaczeniu“ kwotę 4.350 zł., wydano zaś 5.433 czyli więcej o 1.083 zł. Natomiast wydano mniej na

lekarstwa o 424 zł., a na zakupno instrumentów o 406 zł.; na kosztą pogrzebowe wydano również mniej o 50 zł., tak że całe przekroczenie tej rubryki wynosi nieznaczną kwotę 203 zł.

Przekroczenia pozostałych rubryk, a mianowicie: rubr. XI. „*utrzymanie budynków*“ o 445 zł., rubr. XIII. „*koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii*“ o 1.803 zł., rubr. XV. „*zapomogi dla położnic*“ o 194 zł. i rubr. XVII. „*rozmaite*“ o 450 zł., są dostatecznie przez Wydział krajowy wyjaśnione i nie potrzebują szczegółowego rozbioru.

Dochody. Własne dochody szpitala lwowskiego preliminowane na 152.022 zł., przyniosły rzeczywiście 242.282 zł., czyli więcej o 90.260 zł. W rubr. I. „*opłaty pośmiertne*“ przyniosły tylko 4.711 zł. zamiast preliminowanych 8.900 zł., z powodu zmienności tej pozycy zależnej od ilości i wielkości spadków, które z góry przewidziane być nie mogą. Natomiast wpłynęło więcej w rubr. III. *zwroty „kosztów leczenia*“, na które preliminowano ogółem 119.600 zł., a wpłynęło 211.990 zł. Większe te dochody rozpadają się na poz. 4 od płaćących za siebie o 1.902 zł., od funduszków obcokrajowych o 2.179 zł., a od funduszu krajowego o 88.309 zł., ta ostatnia cyfra ma swoje uzasadnienie w zapłaceniu przeważnie znacznej części zaległości z lat ubiegłych, a po części w odmiennem zarachowaniu zwrotu kosztów leczenia ubogich położnic, na co wydano w roku budżetowym 13.948 zł.

Rubr. IV. „*rozmaite*“ wykazuje kwotę 1.834 zł., większą od preliminowanej o 1.630 zł., są to zwroty kwot zaliczkowo wydanych a następnie na rubryki stale zarachowanych.

Dochody szpitala wynosiły	242.281 zł.
Wydatki	„	„	184.693 „

Pozostaje nadwyżka dochodów	.	.	57.588 zł.
-----------------------------	---	---	------------

a ponieważ na pokrycie niedoboru oddziału położnic, wzięto nadto z funduszu krajowego	1.219 zł.
---	---	---	---	---	---	---	-----------

przeto ogólną nadwyżkę	.	.	58.807 zł.
------------------------	---	---	------------

oddano funduszowi krajowemu, jak to jest uwidocznione w rubr. IV. dochodów funduszu krajowego

W porównaniu z uchwalonym na r. 1883. budżetem przedstawia się rzeczywisty wynik jak następuje :

Budżet preliminował dotację	27.923 zł.
pobrano rzeczywiście dla oddziału położnic	1.219 „
niepobrano więc preliminowanej dotacji	26.704 zł.
nadto zwrócono funduszowi krajowemu	58.807 „
okazuje się wynik korzystniejszy o	.	.	85.511 zł.			

który odpowiada większym dochodom pobranym od funduszu krajowego tytułem zwrotu kosztów leczenia ubogich chorych.

3. Fundusz podrzutek w Lwowie.

Budżet na r. 1883. preliminował wydatki tego funduszu na kwotę 2.390 zł., rzeczywiście zaś wynosiły one 1.427 zł. głównie z tego powodu, że kosztą utrzymania dzieci preliminowane na 1.800 zł., wynosiły tylko 1.038 zł. Dochodów własnych fundusz ten nie posiada żadnych, i dla tego cała kwota wydatków 1.427 zł. pokryta została z funduszu krajowego, a gdy na ten cel budżet na r. 1883. przeznaczył kwotę 2.390 zł., więc wydano z tego tytułu mniej niż preliminowano o 963 zł. jak to wykazuje rubr. XI. poz. 113 wydatków funduszu krajowego.

4. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Szczegółowe zamknięcie rachunków tego zakładu wykazuje ogół wydatków zwyczajnych 133.270 zł. nadzwyczajnych 14.186 zł. Budżet zaś na rok 1883. preliminował w dziale wydatków zwyczajnych 132.010 zł., nadzwyczajnych 15.500, z porównania okazuje się, że w dziale wydatków zwyczajnych przekroczono preliminowaną kwotę o 1.260 zł., w dziale wydatków nadzwyczajnych wydano mniej niż preliminowano o 1.314 zł.

Przekroczenie w rubr. I. „płace i emolumenta etatowe“ powstało wskutek zaliczek udzielonych na płace, z których kwota 945 zostało niespłaconych.

W rubr. IX. „koszta sanitarne“ przekroczono preliminowaną w poz. 46. kwotę 1.500 o 1.461 zł. z powodów przez Wydział krajowy dostatecznie wyjaśnionych. Konieczna potrzeba zakupna dwóch nowych kotłów parowych spowodowała przekroczenie preliminowanej w poz. 54 rubr. XII. na koszta utrzymania mechanicznych urządzeń kwotę 1.600 zł. o 5.413 zł.

Natomiast wydano mniej niż preliminowano:

W rubr. II. „koszta utrzymania osób nieetatowych,“ na które preliminowano 28.189 zł. a wydano tylko 24.290 zł. głównie z powodu oszczędności w wydatkach na pisarzy dziennych i służbę oddziałową zredukowaną do najkonieczniejszej potrzeby.

W rubr. VII. „koszta gospodarze“ wydano mniej niż preliminowano o 2.306 zł. na zwykłą strawę i dodatki, o 395 na pieczywo, o 424 na wino, a o 518 na drzewo opałowe i węgle. Na zakupno sprzętów i bielizny i pościeli preliminowano w dziale nadzwyczajnych wydatków razem 11.500, wydano zaś tylko 9.935 zł. czyli mniej o 1.565 zł.

Dochody własne zakładu preliminowane na 39.030 zł. wynosiły rzeczywiście 154.214 zł. czyli więcej o 115.184 zł., a ponieważ w tej kwocie mieści się zwrot kosztów leczenia od funduszu krajowego w kwocie 117.026, która w budżecie preliminowaną nie była, okazuje się, że inne dochody zakładu były mniejsze od preliminowanych o 1.842 zł., kwota pobrana od funduszu krajowego znajduje zupełne pokrycie w niepobranej a preliminowanej dotacyi dla zakładu w kwocie 108.480 zł. i w nadwyżce dochodów zwróconej funduszowi krajowemu w kwocie 6.753 zł. podług następującego zestawienia:

Ogół dochodów zakładu wynosił	154.214 zł.
„ wydatków	147.456 „
Nadwyżka dochodów	6.758 zł.

która zwrócona została funduszowi krajowemu.

W porównaniu z budżetem rzeczywisty wynik był następujący:

Budżet preliminował dotacyę	108.480 zł.
której nie pobrano, nadto zwrócono funduszowi krajowemu nadwyżkę	6.758 „
razem	115.238 zł.

a ponieważ pobrano z funduszu krajowego koszta leczenia ubogich

chorych w kwocie	117.026 „
przeło mniej korzystny o	1.788 zł.
zgodny z wykazanymi powyżej mniejszymi dochodami własnymi w kwocie	1.842 „
po potrąceniu mniejszych wydatków	54 „
	1.788 zł.

5. Krajowy szpital Śgo Łazarza w Krakowie.

Wydatki.

Budżet na rok 1883. ustanowił dla wszystkich czterech oddziałów tego szpitala 139.540 zł. na wydatki zwyczajne i 6850 na nadzwyczajne. Szczegółowe zamknięcie rachunków

wykazuje rzeczywiste wydatki zwyczajne w kwocie 145.137 zł., nadzwyczajne 6.433 zł. Z porównania okazuje się, że przekroczono w dziale wydatków zwyczajnych kwotę preliminowaną o 5.597 zł., natomiast w dziale wydatków nadzwyczajnych wydano mniej niż preliminowano o 417 zł.

Rubr. I. „płace etatowe“ wykazuje przekroczenie o 236 zł. spowodowane udzielonemi a'żw roku budżetowym niespłaconemi zaliczkami. Rubr. II. „koszta utrzymania osób nieetatowych“ wykazuje również przekroczenie w kwocie 228 zł., spowodowane potrzebą przyjęcia na jakiś czas nadzwyczajnej służby dla chorych ospą dotkniętych. Najważniejsze przekroczenie wykazuje poz. 28 rubr. VIII. „koszta żywienia chorych“, „zwykła strawa“ zamiast preliminowanych 32.000 zł. wydano 35.004 zł. Przekroczenie to spowodowane większą ilością dni leczenia w I. i II. klasie ma zupełne pokrycie w większych z tego tytułu dochodach od płacących za siebie.

Poz. 45. rubr. IX. „potrzeby sanitarne“ wykazują również przekroczenie o 1.467 zł. z przyczyn przez Wydział krajowy przytoczonych.

Rubryki i pozycje wykazujące mniejsze od preliminowanych wydatki, nie wymagają szczegółowego omówienia.

Dochody własne szpitala preliminowane na 139.625 zł. przyniosły w rzeczywistości 186.099 zł., czyli więcej niż preliminowano o 46.475 zł. Wszystkie rubryki tego działu wykazują większe od preliminowanych dochody i tak:

W rubr. I. „odsetki od kapitałów“ wpłynęło 19.251 zł. zamiast preliminowanych 2.549 zł., a to z powodu zarachowania w tej rubryce procentów opłaconych przez fundusz krajowy od kwoty wypożyczonej na budowę szpitala, według planu amortyzacyjnego, zatwierdzonego przez Wysoki Sejm uchwałą z d. 17. Października 1882.

W rubr. II. „dochód z realności i dóbr“ wykazuje poz. 8. „dochód z ogrodu szpitalnego“ zamiast preliminowanych 1.200 zł., dochód rzeczywisty 3.404 zł., natomiast nie wpłynęła jedna rata czynszu dzierżawnego z propinacyi w Krowodrzy, ponieważ takowa zarachowana została w funduszu podrzutek w Krakowie.

W rubr. III. „zwroty kosztów leczenia“ preliminowano z funduszu krajowego 113.000 zł., od płacących za siebie i funduszy obokrajowych 13.000 zł., wpłynęło zaś od funduszu krajowego 130.676 zł. a od płacących za siebie i innych obokrajowych funduszy 22.411 zł. z powodu zwiększonego stanu chorych na I. i II. klasie i z powodu ściągnięcia znaczniejszych zaległości.

Zwroty rozmaite wykazują większe od preliminowanych wpływy o 1.524 zł., a to z powodu większych zwrotów zaliczek na płace.

Dochody szpitala św. Łazarza wynosiły	186.099 zł.
Wydatki	„	„	„	„	151.570 „
					34.529 zł.
a gdy do tej nadwyżki dodamy pobraną od funduszu krajowego					
dotację na pokrycie niedoboru oddziału położnic w kwocie	4.613 „
					39.142 zł.

która zwróconą została funduszowi krajowemu, a że budżet preliminował dotację dla oddziału położnic w kwocie 10.225 zł. i zwrot nadwyżki dochodów innych 3 oddziałów w kwocie tylko 3.460 zł., przeto okazuje się wynik korzystniejszy o 45.907 zł. Jeżeli jednak uwzględnimy, że tytułem zwrotu kosztów leczenia pobrał szpital od funduszu krajowego więcej niż preliminowano o 27.087 zł., okaże się rzeczywisty wynik korzystniejszy o 18.820 zł.

6. Fundusz policji krajowej.

Dochody tego funduszu preliminowane na 6.189 zł. przyniosły rzeczywiście 6.417 zł. Na wydatki tego funduszu preliminowano 417 zł., wydano zaś tylko na rozmaite 18 zł., przeto

pozostały po potrąceniu tego nieznacznego wydatku czysty dochód w kwocie 6.399 zł. wpłynął do funduszu krajowego, jak to wykazuje rubr. IV. poz. 7. dochodów funduszu krajowego.

Przechodzimy do trzeciej części naszego zadania t. j. do zdania sprawy z zamknięcia rachunków funduszy samoistnych budżetem objętych, bo Sejm uchwała dla nich budżet dochodów i wydatków.

1. Fundusz domestykalny.

Fundusz ten ponosi wydatek 1.200 zł. jako dotację do funduszu Alexandra hr. Stadnickiego, na wydawnictwo aktów grodzkich i ziemskich. Dochody tego funduszu preliminowane na 4.417 zł. przyniosły 4.471 zł. Zapas kasowy z początkiem r. 1883. w kwocie 2.987 zł. przeniesiono do majątku zarodowego, a pozostałość kasowa z końcem r. 1883. wynosiła 3.271 zł.

2. Fundusz kultury krajowej.

Dochody tego funduszu do wysokości 5.000 zł. idą na zasiłek dla szkoły rolniczej w Dublanach. W roku zaś budżetowym dochody preliminowane na 5.381 zł. przyniosły tylko 4.191 zł., a to z powodu, że grzywny za przestępstwa polowe nie wpływają obecnie do tego funduszu, ale przeszły na rzecz kas pożyczkowych gminnych. Powyższy dochód po potrąceniu nieznacznego wydatku 8 zł. użyty został na zasiłek dla szkoły rolniczej w Dublanach.

3. Fundusz stanowy sierociński.

Utrzymanie sierót w zakładach św. Antoniego i św. Wincentego we Lwowie i św. Józefa w Krakowie jak i w szkole ogrodniczej przy ogrodzie botanicznym we Lwowie, preliminowane na 1.692 zł. kosztowało rzeczywiście tylko 1.544 zł. z powodu, że jedno miejsce nie było obsadzone. Dochody tego funduszu preliminowane na 1.885 zł. dały rzeczywiście 2.040 zł. Zapas gotówki z początkiem r. 1883. w kwocie 367 zł. przeniesiony został do funduszu zarodowego, zaś z końcem r. 1883. wynosił zapas gotówki 496 zł.

4. Fundusz Alexandra hr. Stadnickiego.

Fundusz ten przeznaczony na wydawnictwo aktów grodzkich i ziemskich z archiwum bernardyńskiego. Wydatki tego funduszu preliminowane na 1727 zł. wyniosły w rzeczywistości 2.000 zł., ponieważ w r. 1883. rozpoczęto druk dwóch tomów naraz. Dochody preliminowane na 7.228 zł. przyniosły 7.618 zł. Z końcem r. 1883. stan gotówki i efektów wynosił 5.621 zł.

5. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Przy uchwalaniu budżetu na r. 1883. Wysoki Sejm przeznaczył dla tego funduszu wydatki na jedno tylko półrocze. Obejmując bowiem w uchwalonej w r. 1882. pożyczce krajowej także kwotę potrzebną na konwersję, a względnie wykupno w obiegu będących obligacji pożyczki z r. 1873., sądził Wysoki Sejm, że konwersya ta skuteczną zostanie najpóźniej w połowie r. 1883. Tak się jednak nie stało. Wciągu r. 1883. skonwertowano tylko 616.900 zł. obligacji pożyczki z r. 1873. Z tego powodu i umorzenie przez losowanie i opłata procentów za pewną część obligacji obejmować musiały dwa półrocza, zamiast jednego, jak w budżecie preliminowano. Te to przyczyny złożyły się na to, że wydatki preliminowane na kwotę 54 357 zł. wyniosły rzeczywiście 91.104 zł.

W dziale dochodów preliminowano na zwrot kapitału wypożyczonego 3.100 zł. wpłynęło zaś 14.038 zł., ponieważ powiaty uiściły część zaległości z lat ubiegłych; natomiast nie wpłynęła preliminowana kwota 14.458 zł. jako procent od chwilowo lokowanych kapitałów, ponieważ całą nieznaczną zresztą pozostałość użyto na zasilenie kasy krajowej dla pokrycia niedoboru z r. 1882. i wydatków bieżących r. 1883.

Wydatki tego funduszu wynosiły	91.104 zł.
Dochody " " "	15.371 „
Niedobór	75.733 zł.

pokryty z zapasu kasowego, który z początkiem r. 1883. wynosił 165.563 zł. a zredukowany przez to został do kwoty 89.830 zł. Do tego zapasu przybyła jeszcze zwrócona przez fundusz krajowy kwota 89.607 zł., wypożyczona na chwilowe pokrycie niedoboru z r. 1882., tak, że razem zapas wynosił właściwie 179.437 zł. Na pokrycie preliminowanego w funduszu krajowym wydatku na pożyczki dla gmin na budowę koszar przeznaczył Sejm z tego funduszu kwotę 120.000 zł. przeto pozostałość kasowa z końcem r. 1883. wynosiła 59.437 zł.

5. Fundusz budowy gmachu sejmowego.

Zamknięcie rachunków tego funduszu za r. 1883. nie wymaga już obecnie szczegółowego rozbioru, ponieważ zamknięcie rachunków za cały czas istnienia tego funduszu przedłożone zostało przez Wydział krajowy w r. 1884., a Wysoki Sejm przyjął wtedy to sprawozdanie do wiadomości i udzielił absolutorium za cały czas budowy.

6. Fundusz podrzutek w Krakowie.

Po raz pierwszy przedkłada Wydział krajowy osobne zamknięcie rachunków funduszu pod powyższym tytułem, bowiem w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z d. 17. Października 1882. wydzielono z dniem 1. Stycznia 1883. fundusz podrzutek krakowskich z oddziału II. funduszu szpitala krakowskiego — zwanego przedtem „oddziałem położnic i podrzutek“. Na r. 1883. jednak Wysoki Sejm budżetu osobnego nie uchwalił. Podług przedłożonego zamknięcia wynosiły dochody 1.614 zł., wydatki tylko 837 zł., a pozostałość w kwocie 777 zł. wcielono do majątku zarodowego.

7. Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.

Uchwałą z r. 1882. postanowił Wysoki Sejm utworzyć pożyczkowy fundusz w sumie 300.000 zł., przeznaczony na publiczne cele drogowe i uposażyć takowy ze skarbu krajowego w ciągu lat 10. corocznemi dotacyami poczynawszy od r. 1883. Na podstawie tej uchwały, fundusz krajowy wypłacił temu funduszowi kwotę 30.000 zł. stanowiący główną pozycję dochodu, do końca r. 1883. uzyskano odsetki w kwocie 211 zł., tak że fundusz ten rozporządzał ogółem kwotą 30.211 zł. W ciągu r. 1883. udzielono Wydziałowi powiatowemu w Przemyślanach pożyczkę bezprocentową w kwocie 4.000 zł. — pozostała zaś reszta gotówki tego funduszu w kwocie 28.211 zł. ulokowano na 3% rachunku bieżącym banku krajowego. Komisya budżetowa widzi się spowodowaną uczynić uwagę, że oprocentowanie tego funduszu w banku krajowym wydaje się jej zbyt niskim.

8. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1883.

Uchwałami z d. 21. i 23. Października 1882. Wysoki Sejm upoważnił Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki na założenie banku krajowego 1,025.000 zł., na uposażenie kolei tranwersalnej 1,100.000 zł. i na konwersję długu w banku dla krajów 576.000 zł. i wykupno pożyczki krajowej z r. 1873. w kwocie 1,343.400 zł., razem 4,044.400 zł. Konwersji długu w banku dla kra-

jów Wydział krajowy zaniechał, ponieważ nie nastęrczała korzyści w oprocentowaniu. — Pozostała więc kwota wynosiła 3,468.400 zł. w gotówce. W tym celu Wydział krajowy emitował 3,800.000 zł. w 4¹/₂% obligacjach, które po kursie 90 za sto dały gotówką 3,420.000 zł, a więc mniej od kwoty potrzebnej o 48.400 zł.

Ta to kwota uzyskana z emisji obligacji w kwocie 3,800.000 zł. stanowi fundusz pożyczki krajowej z r. 1883. z którego zamknięcia rachunków zdajemy sprawę.

Dochód tego funduszu stanowiły :

a) gotówka uzyskana z emisji obligacji, przyczem zauważyć należy, że zamiast kwoty 3,420.000 zł. wpłynęło w r. 1883. tylko 3,406.404 zł., ponieważ kwoty 13.596 zł. nie uiszczono w terminie, przezco ona w roku budżetowym nie wpłynęła ;

b) odsetki zwłoki od nieuiszczonych w terminie rat subskrypcyjnych 97 zł., a należące się z tego tytułu 1.307 zł. przepisane zostały do ściągnięcia ;

c) z odsetków do kapitałów chwilowo lokowanych w kwocie 15.546 zł. i nakoniec

d) z kwoty 77.490 zł. przeznaczonej w budżecie funduszu krajowego na subskrypcję, wypłatę procentów, podatku dochodowego i na pokrycie kosztów administracyjnych.

Ogółem tedy rozporządzał ten fundusz kwotą 3,499.537 zł., kwota ta użyta została w sposób następujący :

a. bankowi krajowemu wypłacono	1,091.339 zł.
resztująca kwota 3.660 zł. wypłaconą została w r. 1884.	
b. c. k. Rządowi na uposażenie kolei tranwersalnej	1,100.000 „
c. na wykupno obligacyj z r. 1873.	631.658 „
d. na wypłatę odsetków	70.335 „
e. skarbowi państwa 10% podatek	6.664 „
f. koszta administracyjne	4.525 „
Ogółem więc wydano	2,834.521 zł.
Dochody tego funduszu wynosiły	3,499.537 zł.
Wydatki w r. 1883.	2,834.521 „
Pozostaje reszta	665.016 zł.
Do której dodać należy zalegające raty subskrypcyjne	13.596 „
	678.612 zł.
Od czego należy potrącić resztę wypłaconą w r. 1884.	3.660 „
Pozostaje reszta	674.952 zł.

przeznaczona na dalsze wykupno w obiegu jeszcze będących obligacyj pożyczki krajowej z r. 1873.

Za wykazaną powyżej kwotę 631.657 zł. skonwertowano obligacyj na sumę 616.900 zł., czyli za obligację na 100 zł. przypada w przecięciu kwota 102 zł. 40 ct., z których jednak 40 ct. nie stanowią ceny wykupna, lecz są wynagrodzeniem za bieżący kupon.

Komisya budżetowa widzi się zmuszoną powtórzyć tu uwagę uczynioną w sprawozdaniu swoim o preliminarzu funduszu pożyczki krajowej z r. 1873. na r. 1885., że mianowicie ten sposób zarachowywania uważa za nieodpowiadający naturze rzeczy — gdyż wynagrodzenie za bieżący kupon powinno być pokrywane z funduszków przeznaczonych na opłacanie procentów, a nie z kwoty rezerwowanej na spłatę kapitału.

Komisya budżetowa wywiązawszy się z poruczonego jej zadania i opierając się na powyższem szczegółowem sprawozdaniu i zawartych w niem uwagach wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

(Uchwała A).

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutoryum z rachunków za r. 1883. funduszu krajowego i funduszków uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.

(Uchwała B).

Absolutoryum udzielone Wydziałowi krajowemu z rachunków funduszu krajowego i funduszów ze skarbu krajowego uposażonych za r. 1883., obejmuje także absolutoryum dla Rady szkolnej krajowej z rachunków działu wydatków funduszu szkolnego krajowego za r. 1883., z tem jednak zastrzeżeniem, że pod to absolutoryum nie podpadają kwoty wydatkowane w r. 1883. na kosztą prowadzenia rachunków Rad szkolnych okręgowych.

We Lwowie dnia 9. Grudnia 1885.

Przewodniczący:

Smarzewski w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Bernard Goldman w. r.